

TÜRK TARİH KURUMU'NUN 1967 YILI GENEL KURUL TOPLANTILARI

Türk Tarih Kurumu Genel Kurulu, Kurum'un yeni binasında, 1967 Nisanının 28 inci Cuma günü saat 10'da olağanüstü ve 29 Nisan Cumartesi günü saat 9,30'da da olağan olarak iki toplantı yapmıştır.

OLAGANÜSTÜ GENEL KURUL TOPLANTISI

Olağanüstü Genel Kurul'un gündeminde bir tek madde vardı o da, Tüzük ve Seçim Yönetmeliği değiştirme tasarıları idi.

Saat 10 da oturumu açan Başkan Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu, toplantıya 24 üyenin katılmış bulunduğunu, böylece çoğunluğun mevcut olduğunu söyleyerek :

“Sayın Arkadaşlarım ;

Kurumumuzun yeni binasında olağanüstü Genel Kurul toplantısına başlamadan önce Kurum'a bahsettiği maddi ve mânevî imkânlarla bizlere bu mutlu durumu sağlayan Kurucumuz büyük Atatürk'e olan şükran borcumuzu ifade için hepinizi onun aziz hâtırasına saygı duruşuna dâvet ediyorum” dediler.

Üç dakikalık saygı duruşundan sonra Başkan geçen yılın 28 Haziranında kaybettiğimiz değerli üyemiz Ord. Prof. Dr. Fuat Köprülü'nün hâtırası için de bir dakikalık saygı duruşuna üyeleri çağırarak, bundan sonra Genel Kurul Başkan ve sekreterlerinin seçimine geçilerek Başkanlığa Ord. Prof. Ömer Lütfi Barkan, İkinci Başkanlığa Prof. Dr. Şinasi Altundağ, sekreterliklere Prof. Dr. Bahadır Alkım ve Prof. Dr. Adnan Erzi seçilmişlerdir.

Daha sonra Tüzük ve Seçim Yönetmeliğinin evvelce bastırılarak üyelere gönderilmiş olan eski ve yeni şekilleri okunarak üzerinde görüşme açılmıştır.

Prof. Hikmet Bayur tasarıya göre seçim yapmanın doğru olup olmadığını sordu. Prof. Adnan Erzi, Prof. Halil Demircioğlu ve Dr. Hâmit Koşay bu hususun usul uyarınca daha sonra söz konusu olabileceğini söylediler. Prof. Osman Turan bu seferlik yeni üye alınması lüzumunu belirterek Kurum üye sayısının gittikçe azaldığını, tasarıdaki “öneri” gibi kelimelerin kaldırılmasını, bunların Türkçe olmadığını ileri sürdü,

Genel Müdür Uluğ İğdemir, tüzükteki nisap kaydının kaldırıldığını, zira tüzük değişmesinin zor olduğunu, yönetmeliğin ise ihtiyaca göre kolayca değiştirilebileceğini söyleyerek yönetmelikteki nisabın da değiştirildiğini açıkladı. Tüzüğün değiştirilmesi öngörülen 7 inci madde tasarıda olduğu gibi aynen kabul edildi.

Türk Tarih Kurumu Tüzüğü'nün Değişen Yedinci Maddesi

“Madde 7 — Kurum'un aslı üye sayısı kırk biri geçemez. Boşalan üyelikler için üye seçim yönetmeliğince yapılacak öneriler Yönetim Kurulu tarafından Genel Kurul'un ilk toplantısına sunulur. Seçimler gizli oyla ve seçim yönetmeliğine göre yapılır”.

Bundan sonra üye seçim yönetmeliğinde yapılacak değişikliklere ait tasarının görüşülmesine geçildi. Tasarının birinci maddesinin birinci fıkrası önerilen şekilde kabul edildi.

Tasarının a fıkrası üzerinde uzun görüşme ve tartışma oldu. Nisap konusunun konuşulmasından sonra *“üst üste Kolun son üç toplantısına gelmeyenler nisap dışı bırakılır”* cümlesinin çıkarılması kabul edildi. Tasarının öteki maddeleri olduğu gibi onaylandı. Böylece üye seçim yönetmeliğinin birinci maddesi aşağıdaki şekli almış oldu:

Üye Seçim Yönetmeliğinin Değişen Birinci Maddesi

Madde 1 — Türk Tarih Kurumu Anatuüzüğü'nün altıncı maddesinde öngörülen ilmi nitelikleri haiz olup Atatürk ilke ve devrimlerine bağlılığı eserleri ve tutumlarıyla belli olanlar ve bu bağlılıkları ile ilgili olarak T. T. K. tarafından hazırlanmış olan taahhütnameyi imzayanlar aşağıda gösterilen yolda Türk Tarih Kurumu'nun aslı üyeliğine seçilebilirler.

a) Adaylar, ilgili Kol üyelerinden en az ikisinin adayın Atatürk ilke ve devrimlerine bağlılığını, bilimsel değerini belirten tahlili bir raporla birlikte Kol Başkanlığına önerilir. Öneriler Kolların toplantısında görüşülerek adaylar toplantıya katılan Kol üyeleri sayısının üçte iki çoğunluğu ile ve gizli oyla seçilir. Ancak olumlu oy sayısı hiç bir zaman Kol'a kayıtlı üye sayısının yarısından az olamaz. Bu yolda adaylıkları kararlaştırılanların adları Kol Başkanları tarafından bir yazı ile Yönetim Kurulu'na verilir.

b) Yönetim Kurulu, Kollardan gelen bu önerilerle raporları Yönetim Kurulu'na verdikleri tarihe göre sıraya koyarak, adaylar hakkında ayrı bir düşüncesi varsa onunla birlikte ilk toplanacak Genel Kurul'a sunar.

c) Üye adayları hakkındaki öneri raporları, Genel Kurul'da ayrı ayrı okunur ve görüşme açılır.

ç) Raporların okunması ve konuşmalar bittikten sonra adayların adları ve soyadları çoğaltılmış bir liste halinde toplantıda hazır bulunan üyelere dağıtılır. Oylama, seçilecek üye sayısı kadar adayın adı bırakılmak ve ötekileri çizilmek suretiyle gizli olarak ve mevcut üyelerin adları okundukça oy pusulaları verilmek suretiyle yapılır.

d) Oylar Genel Kurul tarafından görevlendirilecek üç kişilik bir heyetçe Genel Kurul önünde tasnif olunarak bir tutanak yapılır. Sonuç Başkanlıkça Kurul'a bildirilir.

e) Genel Kurul'da yeni bir üyenin seçilebilmesi için Kurum'a kayıtlı üyelere en az üçte ikisinin toplantıda hazır bulunması ve toplantıya katılanlardan dörtte üçünün olumlu oy kullanması gerekir.

f) Her ne yolda olursa olsun bir defadan fazla oylama yapılması ve oylama sonucu olumlu çıkmayan bir adayın aradan iki yıl geçmeden tekrar önerilmesi caiz değildir.

OLAĞAN GENEL KURUL TOPLANTISI

Türk Tarih Kurumu'nun 1967 yılı olağan Genel Kurul toplantısı 29 Nisan 1967 Cumartesi günü saat 9,30 da yapıldı.

Saat 9,30 da üyeler Kurumun Kurucusu aziz Atatürk'ün Anıt kabrini ziyaret ederek bir çelenk koydular ve saygı duruşunda bulundular. Anıt kabrin şeref defterine Kurum Başkanı Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu aşağıdaki yazıyı yazdı, defter üyelerce imza edildi :

"Büyük Atatürk !

'Biz daima hakikat arayan ve onu buldukça ve bulduğumuza kani oldukça ifadeye cüret gösteren adamlar olmalıyız, diyordun. Kurum için yol gösterici ışık olan bu sözlerini senin şan ve şerefine lâyık olmasına çalıştığımız Türk Tarih Kurumu'nun yeni binasına bir yazıt olarak koymuş bulunuyoruz. Bu inançla mânevî huzuruna sevgi ve saygılarımızı tekrarlamaya geldik'.

Atatürk'den sonra devrim şehitlerinin mezarları da ziyaret edilerek bir buket kondu.

Saat 10,30'da Kurum merkezine dönen üyeler, aynı saatte Genel Kurul toplantısına katıldılar.

Başkan Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu oturumu açtı, çoğunluğun bulunduğunu söyleyerek şu konuşmayı yaptı :

"Sayın Arkadaşlar !

Rahatsızlıkları sebebiyle aramızda bulunmayan bazı arkadaşlarımıza sağlıklar diler, en iyi dileklerimizi sunarız.

Sayın Arkadaşlarım ;

4 yıl gibi uzun ve çetin bir çalışma devresinden sonra, büyük Kurucumuzun bahsettiği maddî, mânevî imkânlar sayesinde yeni binamıza kavuşmuş bulunuyoruz. Bundan dolayı mutluyuz. Şu anda Kuruma ve Basınevimize Başbakanlığı zamanında arsayı temin eden rahmetli Başkanımız Şemseddin Günaltay'ı saygı ve sevgilerimizle anıyoruz. Bu inşa işini cesaretle ele alan ve yürüten Yönetim Kurullarımıza, Mimarımız Yüksek Mimar Turgut Cansever'le yardımcılarına, bu yapıda emeği geçenlere ve özellikle Genel Müdürümüz Uluğ İğdemir'e teşekkürlerimizi samimiyetle ifade ediyoruz. Binamızın resmî açılış töreni de her halde uygun bir tarihte yapılacaktır.

Değerli Arkadaşlarım ;

Yönetim Kurulunuz, Kurum'un ilmi ve malî durumu ile ilgili gördüğü bazı sorunları, görüşülmek üzere yüksek Kurula sunmayı vazife bilmıştır.

Türk Tarih Kurumu'nun, klâsik çalışmaları yanı sıra yayınlarını zenginleştirmek, araştırma merkezleri, ilmi yardımcılık, Üniversite üstü dersler tesis ve ihdas suretiyle de yeni, hareketli ve planlı bir çalışma devresine girmesi en candan dileğimizdir.

Kurumumuz, Atatürk'ün Türk rönesansına âşık ruhumun burada da bilim ve hakikat uğruna yol gösterici ışıklarını saçacağına inanıyoruz".

Başkanın konuşmasından sonra Başkanlık Divanının seçimine geçildi. Başkanlığa Ord. Prof. Ömer Lütfi Barkan, İkinci Başkanlığa Prof. Dr. Şinasi Altundağ, sekreterliklere Prof. Dr. Bahadır Alkım ve Prof. Dr. Adnan Erzi seçildiler.

Başkanlık Divanı yerini aldıktan sonra Genel Müdür Uluğ İğdemir Yönetim Kurulu'nun 1966 yılı çalışma raporiyle, Basımevi Yönetim Kurulu'nun 1966 raporunu, arkasından da Denetleme Kurulu raporunu okudu.

Prof. Tayyib Gökbilgin söz alarak Kanunî Semineri konferanslarının kitap halinde basılması dileğinde bulundu. Daha sonra söz alan üyeler çalışmalarından dolayı Yönetim Kurulu'nu ve Genel Müdürü tebrik ettiler. Başka söz alan olmadığından Başkan raporları ayrı ayrı oya koydu; raporlar oybirliği ile kabul edilerek Yönetim Kurulları akladı.

Gündemin 6 ıncı maddesine geçildi ve 1967 bütçe tasarısını incelemek üzere Bayan Fakihe Öymen, Prof. Dr. Şinasi Altundağ ve Prof. Dr. Halil Demircioğlu Bütçe Komisyonuna seçildiler.

Bundan sonra Kurulların seçimine geçilerek Yönetim Kurulu asli üyeliklerine oy sırasıyla Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu, Ord. Prof. Enver Ziya Karal, Prof. Dr. Tahsin Özgüç, Prof. Dr. Afet İnan, Ord. Prof. Dr. Sedat Alp, Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal ve Prof. Dr. Cemal Tukin; yedek üyeliklere de Prof. Dr. Afif Erzen, Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal ve Prof. Dr. Şinasi Altundağ; Denetleme Kuruluna Bayan Fakihe Öymen, Prof. Dr. Halil Demircioğlu ve Dr. Hâmit Koşay; Haysiyet Divanına Ord. Prof. Ömer Lütfi Barkan, Ord. Prof. Hâmit Ongunsu, Bay Tahsin Öz, Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı ve Ord. Prof. Dr. Süheyl Ünver; Basımevi Yönetim Kuruluna Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal, Prof. Abdülkadir İnan ve Prof. Dr. Tahsin Özgüç; Kitaplık Komisyonuna Prof. Dr. Adnan Erzi, Dr. Hâmit Koşay ve Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı seçildiler.

Bütçe Komisyonu raporu öğleden sonra geleceğinden gündemin 13 ve 14 üncü maddelerine geçilerek ve öğleden sonra da oturuma devam edilerek aşağıdaki konular karara bağlandı :

1) X. devre Unesco Genel Kurulunda iki yıl süre ile Kurumumuzu temsil etmek üzere Prof. Dr. Afet İnan oybirliği ile seçildi.

2) Balkan Tetkikleri Komitesi vesilesiyle ortaya çıkan Arşiv incelemeleri konusu üzerinde milletlerarası teşekküllerle yazışmada bulunmak, yabancı bilim adamlarına arşiv çalışmaları dolayısıyla verilecek müsaadeyi kanalize etmek v. s. gibi hususlar arasında Türk Tarih Kurumu'na taalluk edilenleri tesbit etmek amacıyla Yönetim Kurulu'na yetki verilmesine oybirliği ile karar verildi.

3) Kol toplantılarının her yıl son baharda muhakkak toplanmasına ve bu toplantılarda teklif edilecek yeni üyeler üzerinde ilgili yönetmeliğe göre işlem yapılmasına ve yalnız bu seneye mahsus olmak üzere Kol toplantılarının Kurum binasının açılışı sırasında Ekim 1967 sonlarında yapılmasına karar verildi.

4) Basımevi yönetmeliğinin değiştirilmesi teklif edilen maddeleri görüşüldü ve aşağıdaki şekilde kabul edildi, ancak ikinci maddesinin aynen kalması uygun görüldü :

— 1 inci maddenin ikinci satırında "yayınlarnını" kelimesinden sonra "düzenli ve kaliteli olarak" kelimeleri eklenmelidir.

— Beşinci maddedeki 500 lira 2500 liraya çıkarılmalıdır.

— 6 ıncı madde şu şekilde olmalıdır :

“Madde 6 — Basımevi Yönetim Kurulu Başkanın çağrısıyla ve genellikle iki ayda bir kere toplanarak Basımevi Müdürlüğünce Yönetim Kurulu’na sunulan veya Yönetim Kurulu üyelerinin gerekli göreceği sorunları inceler ve karara bağlar”.

— 14 üncü maddedeki 500 lira 2500 liraya çıkarılmalıdır.

— 16 ıncı maddenin sonuna “aynı amaçla düzenlenecek yetiştirme kurs ve seminerleri için getirtilecek uzmanlara da bu fondan ödeme yapılır” cümlesinin eklenmesi yerinde olur.

— 15 inci maddenin şu şekilde konması doğru olacaktır :

— Her yıl sonunda bilanço ile belirecek sâfi kârdan Basımevi Müdürüne 500.000 liraya kadar % 10, 500.000’den 1.000.000 liraya kadar % 7,5, 1.000.000 liradan sonra % 2,5; Basımevi memur, işçi ve müstahdemlerine de aylıkları oranında kârın % 15’i prim olarak ödenir, % 5’i yetiştirme fonuna ayrılır. İşlerinde üstün başarı gösteren işçilere ayrıca o işin kârından Basımevi Yönetim Kurulunca tesbit edilecek esaslara göre % 5 oranında prim ödenerek genel giderlere masraf yazılır.

5) Türk Tarih Kurumu’nun 1967 yılına ait 3.759.201 liralık gelir ve gider bütçesi oybirliği ile kabul edildi.

6) Türk Tarih Kurumu Basımevinin anonim şirket haline getirilmesi hususunda Yönetim Kurulu’nun önerisi okundu. Bu konunun, yeni seçilen Yönetim Kurulu tarafından esaslı bir surette incelendikten, ilgili hukukçulara, müşavirlere danışıldıktan sonra, olgunlaştırılıp gelecek Genel Kurul’a bir rapor halinde getirilmesine oybirliği ile karar verildi.

7) Maliye Bakanlığı müfettişlerince 1965 yılı sonlarında Kurumumuzla Basımevinde yapılan teftiş sonunda düzenlenen ve Maliye Bakanlığı Bütçe Kontrol Genel Müdürlüğünün 1 Haziran 1966 tarih ve 111116 - 80/9307 sayılı yazısı ile Kurumumuza tebliğ edilen rapor, bu raporda tenkit konusu edilen hususlar hakkında Mimarlar Odası Ankara şubesinden istenen bilirkişi Yüksek Mimar Cemil Gerçek’ten ve hesap uzmanı Hilmi Tuner’den alınan raporlar, bu raporlara dayanılarak Yönetim Kurulunca 23 Eylül 1966 tarih ve B. 22/7 - 683 sayı ile Maliye Bakanlığına verilen cevap, Denetleme Kurulu’nun Genel Kurul’a sunduğu raporun teftişle ilgili kısmı okundu ve bu konuda yapılan görüşmelerden sonra Yönetim Kurulu’nun Maliye Bakanlığı’na verdiği cevap Genel Kurulumuzca olduğu gibi onaylandı.

8) 27 Eylül - 3 Ekim 1967 tarihleri arasında Roma’da toplanacak olan “*Miccenologia*” Kongresine üyelerimizden Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal’ın Kurumumuz adına katılmasına ve kendisine usulü uyarınca yolluk ve gündelik verilmesine çoğunlukla karar verildi.

9) 24 - 29 Temmuz 1967 tarihleri arasında Cambridge’de toplanacak olan Milletlerarası III. Türk Sanatları kongresine üyelerimizden Süheyl Ünver’in katılmasına karar verildi.

10) 24 - 29 Temmuz 1967 tarihleri arasında Cambridge’de toplanacak olan Milletlerarası III. Türk Sanatları kongresine üyelerimizden Tahsin Özgüç’ün katılmasına karar verildi.

11) 13 - 19 Ağustos 1967’de Amerika’da toplanacak olan XXXVII. Milletlerarası Şarkiyatçılar kongresine üyelerimizden adları aşağıda yazılı kişilerin katılmasına oybirliği ile karar verildi :

Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu
Ord. Prof. Dr. Sedat Alp
Ord. Prof. Enver Ziya Karal
Ord. Prof. Ömer Lütfi Barkan
Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal
Prof. Dr. Cemal Tukin
Prof. Dr. Adnan Erzi
Genel Müdür Uluğ İğdemir

12) Budapeşte'de toplanacak Tarihçiler Konferansına Prof. Tayyib Gökbilgin'in katılmasına karar verildi.

13) Roma'da toplanacak Tarihî İlimler Komitesi toplantısına Prof. Dr. Afet İnan ve Prof. Dr. Şinasi Altundağ'ın katılmasına karar verildi.

Yönetim Kurulu Üyeleri Arasında İş Bölümü

Türk Tarih Kurumu Genel Kurulu'nun 29 Nisan 1967 tarihli toplantısında Yönetim Kurulu üyeliğine seçilen üyeler aynı gün toplanarak aralarında şu yolda iş bölümü yaptılar :

Başkanlığa : Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu
Asbaşkanlıklara : Prof. Dr. Afet İnan ve Prof. Dr. Cemal Tukin
Genelsekreterliğe : Ord. Prof. Dr. Sedat Alp
Saymanlığa : Prof. Dr. Tahsin Özgüç
Üyeliklere : Ord. Prof. Enver Ziya Karal ve Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal.

TÜRK TARİH KURUMU YÖNETİM KURULU'NUN 1966 ÇALIŞMA YILI RAPORU

Genel Kurulun Sayın Üyeleri,
Yönetim Kurulunuzun 1966 çalışma yılı raporunu yüksek katınıza sunuyoruz :

BÜTÇE DURUMU

Kurumumuzun 1966 yılı gelir ve giderleri aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir :

A. GELİRLER

Bölüm	Gelirlerin çeşidi	Bütçeye konan		Sağlanan	
		Lira	K.	Lira	K.
I	Kurum Arttırımından	735.000	—	1.368.375	—
II	Atatürk vasiyeti geliri	1.900.000	—	1.923.005,92	
III	Üye aidatı	250	—	469	—
IV	Yayın gelirleri	150.000	—	242.663	—
V	Basımevi gelirleri	360.000	—	362.912,58	
VI	Türlü gelirler	95.000	—	98.494,60	
	TOPLAM	3.240.250	—	3.995.920,10	

B. GİDERLER

Bölüm	Giderlerin çeşidi	Bütçeye konan		Harcanan	
		Lira	K.	Lira	K.
I	Görevli giderleri	502.450	—	401.617,48	
II	İdarî giderler	39.000	—	29.208,85	
III	Bilimsel giderler	702.000	—	511.717,53	
IV	Yatırımlar ve yatırımla ilgili giderler	1.836.000	—	2.711.682,52	
V	Yayın zararları	160.001	—	218.599,62	
	TOPLAM	3.239.451	—	3.872.826,00	

Bu tablolarda görüldüğü üzere, Kurumumuzun 1966 yılı gelirlerinde bütçeye oranla 755.670 lira 10 kuruşluk bir fazlalık görülmektedir. Bu fazlalığın 23.005 lira 92 kuruşu Atatürk vasiyeti gelirlerinden, 219 lirası üye aidatından, 92.663 lirası yayın satışlarından, 2.912 lira 58 kuruşu Basımevi gelirlerinden, 3.494 lira 60 kuruşu türlü gelirlerden, geri kalan 633.375 lirası da Türkiye İş Bankasından borç alınmak suretiyle elde edilmiştir.

Gider bütçemize gelince : Görevli giderleri, idarî giderler ve bilimsel giderlerde oldukça önemli miktarlarda tasarruf sağlanmış, ancak bina giderlerinde bütçeye konmuş olandan 950.000 küsur lira fazla harcama olmuş, ayrıca yayın zararları bölümünün parasız dağıtım ve satış iskontoları dilimlerinde de 58.000 küsur liralık fazlalık görülmüştür.

YAYIN İŞLERİ

Bu yıl içinde şu eserlerin basımı bitmiş ve yayımlanmıştır :

1. HÂMİT Z. KOŞAY ve MAHMUT AKOK : *Alaca Höyük kazısı 1940-1948'deki çalışmalarına ve keşiflere ait ilk Rapor (Türkçe ve Almanca)*.
2. SEMRA ÖGEL : *Anadolu Selçuklularının Taş Tezini*.
3. ALİ FUAD TÜRKELDİ (Yayımlayan BEKİR SITKI BAYKAL) : *Mesail-i Mühimme-i Siyasiyye* III. cilt.
4. FUAD KÖPRÜLÜ : *Edebiyat Araştırmaları*.
5. AYDIN SAYILI : *Mısırlılarda ve Mezopotamyalılarda Matematik, Astronomi ve Tıp*.
6. *VI. Türk Tarih Kongresi Bildirileri*.
7. MAZHAR MÜFİD KANSU : *Erzurum'dan Ölümüne Kadar Atatürk'le Beraber* I. cilt.
8. ABDURRAHMAN MELEK : *Hatay Nasıl Kurtuldu*.
9. *Bellekten Sayı* : 118-121.

Şu eserlerin basımı bitmek üzeredir :

1. CEVDET PAŞA (Yayımlayan : CAVİT BAYSUN) : *Tezahir 40*.
2. *Namık Kemal'in mektupları*.
3. F. SARRE : *Konya Köşkü*.
4. SABAHAT ATLAN : *Side'nin V. VI. Yüzyıllarda bastırıldığı gümüş sikkeler*.
5. FARUK SÜMER : *Kara Koyunlular*.
6. İ. H. UZUNÇARŞILI : *Mithat Paşa ve Yıldız Mahkemesi*.

MİLLETLERARASI KONGRELER

Bu yıl Milletlerarası üç kongrede Kurumumuz temsil edilmiştir : 21-27 Ağustos 1966 tarihleri arasında Prag'da toplanan Milletlerarası VII. Prehistorik ve Protohistorik Bilimler kongresine üyelerimizden Prof. Dr. Tahsin Özgüç katılmış ve kongreye "Kültepe'de Eski Tunç devrinin son safhasında sanat" konulu bir bildiri sunmuştur. Arkadaşımız bu bildirisinde Kültepe'de yapılan yeni keşiflerin ışığı altında bu çağda Orta Anadolu'nun bu bölgesinin önemini ve Kuzey Suriye, Kuzey Mezopotamya ile devam ettirdiği münasebetlerin mânasını aydınlatmaya çalışmış, bu iki ülkenin Asur ticaret kolonilerinden önceki devirde de münasebete giriştiklerini, sanat alış verişine başladıklarını, bu yeni keşiflerin Anadolu'nun kronolojisi bakımından da çok önemli olduğunu belirtmiştir. Arkadaşımızın bildirisi büyük ilgi ile izlenmiştir.

26 Ağustos - 1 Eylül 1966 tarihleri arasında Sofya'da toplanan Milletlerarası I. Güney Doğu Avrupa Araştırmaları kongresine üyelerimizden Dr. Hâmit Koşay, Ord. Prof. Ömer Lütfi Barkan, Prof. Dr. Halil İnalçık, Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal

ve Prof. Dr. Halil Demircioğlu katılmışlardır. Ord. Prof. Ömer Lütfi Barkan'la Prof. Dr. Halil İnalçık'ın ayrı ayrı verdikleri raporlara göre, Ord. Prof. Ömer Lütfi Barkan "XVI. ve XVII. yüzyıllarda Balkan şehirlerinde sosyal bünye değişimleri" konulu bildirisinde bu şehirlerden bir çoklarının bir Türk ve Müslüman şehri olarak bu devirde kurulup gelişmelerinin nedenlerini ve zamanla askerî sınıf mensupları arasında türeyen gelirci bir eşraf zümresinin şehrin iktisadî hayatına hâkim olduğunu, hıristiyan unsurların çok zaman sonra şehre dolmağa ve şehrin üretim hayatında faal bir rol oynamağa başladığını rakam ve grafiklerle göstermeğe çalışmıştır. Arkadaşımızın bu bildirisi kongre üyelerinin çoğunluğu tarafından olumlu karşılanmıştır.

Üyelerimizden Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal'ın Türkiye Cumhuriyeti ve Prof. Dr. Halil İnalçık'ın Balkanlar ve Osmanlı İmparatorluğu üzerinde hazırladıkları raporlar kongreye sunulmuştur.

Kongre münasebetiyle Sofya Millî kütüphanesinde düzenlenen kitap sergisine Kurumumuz bütün yayınlarını göndermek suretiyle katılmıştır. Yayınlarımız zenginlik ve ciddiyeti ile kongre üyelerinin dikkat ve takdirini kazanmış ve ısrarlı istekler üzerine bunlar Bulgar Millî kütüphanesine armağan edilmiştir.

10-15 Ekim 1966 tarihleri arasında Fransa'nın Renne şehrinde toplanan "Mükayeseli Müesseseler Tarihi Kongresi" ne üyelerimizden Prof. Tayyib Gök-bilgin katılmıştır.

Arkadaşımız Kongreye Osmanlı İmparatorluğu'nun doğuş, gelişme, yükselme ve batışındaki etkenleri inceleyen ve açıklayan bir bildiri sunmuştur. Bu bildiride Osmanlı İmparatorluğu'nun teşkilât ve müesseseler bakımından kendinden önceki Türk ve İslâm Devletlerinin bir devamı, güçlü ve değerli bir varisi sayılması gerektiği, Bizans İmparatorluğu'nun çöküşünden önce de, sonra da Balkan halklarını ahenk ve istikrar içinde yönettiği, İslâm geleneklerine uygun olduğu kadar Türk-lüğe özgü karakteri ile de geniş bir hoşgörülüğe sahip ve millî geleneklerle kuruluşlara saygılı olarak tanınması zorunluğunun tarihi bir gerçek olduğu savunulmuştur.

KONFERANSLAR

Atatürk Yıllık Konferanslarımızın V. serisine bu yıl 8 konferansla 6 Ocak 1967 cuma günü başlanmıştır. Konferanslar 12 Mayıs 1967 cuma günü sona erecektir. Konferansların listesi aşağıda sunulmuştur :

6 OCAK 1967	CUMA	Prof. Dr. Semavi Eyice: <i>Bulgaristan, Romanya ve Macaristan'da Türk Mimari eserleri (1966 yazında yapılan bir inceleme gezisinden notlar.)</i>
20 OCAK 1967	CUMA	Tahsin Öz: <i>Atatürk ve Türk Okuluğu.</i>
3 MART 1967	CUMA	Prof. Dr. Hâmit Sadi Selen: <i>Marmara ve Boğazlar.</i>
17 MART 1967	CUMA	Prof. Tayyip Gökbilgin: <i>Yeni Belgelerin ışığı altında Kanunî Sultan Süleyman devrinde Osmanlı - Venedik Münasebetleri.</i>
31 MART 1967	CUMA	Ord. Prof. Dr. Süheyl Ünver: <i>Selçuklular Tababetinde Yeni Buluşlar.</i>

- 14 NİSAN 1967 CUMA Prof. Dr. Şerafettin Turan: *XVI. - XIX. Yüzyıllarda Venedik'te Türk Ticaret Merkezi.*
- 28 NİSAN 1967 CUMA Prof. Dr. Faruk Sümer: *Anadolu'nun Türkleşmesi Tarihine Umumî Bir Bakış.*
- 12 MAYIS 1967 CUMA General Hulki Saral: *Musul İçin Harekât Tasarısı.*

AYLIK TOPLANTILAR

Her ayın ilk salı günü yapılmakta olan aylık toplantılarımıza bu yıl da 6 Aralık 1966'da başlamış bulunuyoruz. İlk toplantımızda Sayın Prof. Tayyip Gökbilgin Macaristan'da Kanunî'nin 400 üncü ölüm yıldönümü münasebetiyle yapılan tören ve yayınlar hakkında çok ilgi çekici geniş bilgi vermiştir.

MİLLETLERARASI GÜNEY - DOĞU AVRUPA ARAŞTIRMALARI
KURUMU BÜROSU TOPLANTISI

Milletlerarası Güney - Doğu Avrupa Araştırmaları Kurumu 1966 yılı Büro toplantısının memleketimizde yapılması uygun görülmüş ve yolluklarını UNESCO'dan alan büro üyelerinin Türkiye'deki ikamet ve seyahat masrafları da Dışişleri ve Turizm Bakanlıklarınca sağlanmış olduğundan, büro 29-30 Aralık 1966 tarihleri arasında Ankara'da Kurumumuz merkezinde toplanarak gündemindeki konuları müzakere etmiştir. Bu toplantıya Balkan memleketlerinden, Arnavutluk, Bulgaristan, Romanya, Türkiye, Yugoslavya ve Yunanistan delegelerinden başka Dünya Felsefî ve Beşerî İlimler Milletlerarası Konseyi genel sekreteri, UNESCO temsilcisi, Fransa, Macaristan, Sovyetler Birliği delegeleri de katılmışlardır. Toplantıyı başkanımızın mazeretinden dolayı Kurumumuz adına Genel Sekreter Ord. Prof. Dr. Sedat Alp bir konuşma ile açarak büroya çalışmalarında başarılar dilemiştir. Kurumumuz Büro üyelerine bir akşam yemeği vererek üyelerimizle tanışmalarını sağlamıştır. Heyet Ankara'dan sonra İzmir ve İstanbul'a giderek tarihî yerleri ziyaret etmiştir.

KANUNÎ SULTAN SÜLEYMAN'IN 400 ÜNCÜ ÖLÜM
YILDÖNÜMÜ SEMİNERİ

Büyük Türk Hükümdarı Kanunî'nin 400 üncü ölüm yıldönümü münasebetiyle Kurumumuzun bilimsel yolda bazı çalışmalar yapması kararlaştırılmış ve bu karar Genel Kurulumuzun 1966 Nisan toplantısında onaylanmıştı.

7 Eylül 1966 çarşamba günü saat 10'da Kurum üleriyle öteki davetliler İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi Enstitüsünde toplanmışlar, önce Kanunî'nin türbesi ziyaret edilmiş ve bir çelenk konduktan sonra sergiler gezilmiş ve 14.30'da İktisat Fakültesinin yeni binasında Kurum Başkanı Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu'nun bir açış söyleviyle Kanunî seminerine başlanmıştır. Seminer üç gün sürmüş ve 15 bildiri okunarak tartışılmıştır. Seminer Asbaşkanımız Prof. Dr. Âfet İnan'ın bir konuşması ile 9 Eylül Cuma günü öğleden sonra sona ermiştir. Kanunî semineri başarılı olmuş, bildiriler büyük bir aydınlar topluluğunca dikkatle izlenmiştir. Seminer hakkında 120 sayılı Belleten'de yeteri kadar bilgi verilmiştir.

İLMİ ARAŞTIRMALARA YARDIM

Bu yıl Genel Kurulumuzun verdiği kararlara uyularak üyelerimizden Ord. Prof. Enver Ziya Karal, Ord. Prof. Dr. Süheyl Ünver ve Prof. Dr. Şinasi Altundağ'a yurt içinde yapacakları ilmi araştırmalar için para yardımı yapıldığı gibi, İtalya hükümetinin davetlisi olarak İtalya'ya gitmiş ve Roma, Floransa, Napoli'de ilmi araştırmalar yapmış olan üyelerimizden Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal'ın gidiş, dönüş yol ücreti de Kurumumuzca ödenmiştir.

BÜYÜK KAYBIMIZ

Bu yıl Kurumumuz çok değerli üyesi Ord. Prof. Dr. Fuad Köprülü'yü kaybetmek bahtsızlığına uğramıştır. Türk ilmine yaptığı büyük hizmetleri dünyaca bilinen ve takdir edilen Köprülü'nün yeri gerçekten güç doldurulacaktır. Rahmetlinin zengin kitaplığının dağılmaması ve yabancı ellere geçmemesi için Milli Eğitim Bakanlığı katında teşebbüse geçerek kitaplığın Milli Kütüphaneye mal edilmesini rica ettik.

VII. TÜRK TARİH KONGRESİ

Geçen Genel Kurula 1967 sonbaharında toplanmasını önerdiğimiz VII. Türk Tarih kongresinin, daha ziyade maddî nedenlerle 1968 yılına bırakılması uygun görülmüş ve üyelerimizin yazı ile onayları alınmıştır. Kongremizin 1968 yılında istediğimiz koşullar altında bundan önceki kongrelerimiz gibi başarılı olacağına inanmaktayız.

ARŞİV KANUNU TASARISI

Başbakanlıkça hazırlanan yeni arşiv kanunu tasarısının incelenerek, değiştirilmesi veya ilâvesi gereken hususlar varsa Başbakanlığa bildirilmesi için Genel Kurul geçen yıl Yönetim Kuruluna bir ödev vermişti. Yönetim Kurulumuz üyelerimizden Ord. Prof. Enver Ziya Karal'ın başkanlığında kurduğu bir Kurula tasarıyı inceletmiş, değişmesi ve ilâvesi öngörülen hususlar 5 madde halinde Başbakanlığa bildirilerek kanunun biran önce çıkarılması rica edilmiştir.

KÜLTÜR FİMLERİ

İstanbul Üniversitesi Kültür Filimleri Merkezince hazırlanmakta olan filmlerden Hitit güneşi, Nemrud tanrılar, Siyah kalem, Karatepe kazısı, Aktamar, Antalya ormanları adlı filmlerden birer kopyesi Kurumumuz için satın alınarak arşivimize konmuştur. Bundan sonra yapılacak olanlardan da birer kopye yaptırmak kararındayız.

KOL ÇALIŞMALARI

Kollar Yönetmelik gereğince toplantılarını yapmışlar, gerek Yönetim Kurulunun, gerekse üyelerimizin önerdiği konuları inceleyerek kararlara bağlamışlardır.

KURUMUMUZUN TEFTİŞİ

Maliye Bakanlığı Müfettişlerince Kurumumuzla Basımevimizde yapılan teftişlerin sonunda düzenlenen rapor Yönetim Kurulunuzca bilirkişilere de inceletilerek gerekli cevap verilmiş ise de Müfettiş bazı konularda cevabımızı yeterli bulmuyarak bunların Genel Kurulca da incelenmesini istemiştir. Bütün raporlar ve cevapları Denetleme Kuruluna verilmiş olduğundan Kurulun raporiyle konu Genel Kurulumuzun incelemesine sunulacaktır.

ÜYE SEÇİM YÖNETMELİĞİ

Geçen Genel Kurulda kabul edilen üye seçim yönetmeliği değişiklikleri beklenen sonucu vermediği gerekçesiyle tekrar Yönetim Kurulunca incelenerek yeni bir tasarımların getirilmesi kararlaştırılmıştı. Yönetim Kurulunuz konuyu önemle yeniden ele almış ve hazırladığı tasarımları Genel Kurulumuza sunmuş bulunmaktadır.

UNESCO TÜRKİYE MİLLÎ KOMİSYONU'NDAKİ ÇALIŞMALARIMIZ

1966 yılında Unesco Türkiye Millî Komisyonunda, Kurumumuzu Asbaşkan Prof. Dr. Âfet İnan temsil etmiştir. Unesco Türkiye Millî Komisyonu Genel Kurulunca Yönetim Kuruluna seçilen temsilcimiz, Yönetim Kurulunun aylık toplantılarına muntazaman katılmıştır.

1947 yılından beri Kurumumuz adına üyelerimizden Ord. Prof. Dr. Arif Müfit Mansel'in idaresindeki heyette Antalya'nın eski Side şehrinde yapılan kazılarla meydana çıkarılan tiyatronun onarımı ile Unesco merkezi ilgilenecek bir İtalyan uzmanı göndermeğe karar vermiştir. Bu münasebetle Millî Eğitim Bakanlığı ile Turizm ve Tanıtma Bakanlığı'nın teşkil ettiği komisyonda Türk Tarih Kurumu çalışmalarının dikkate alınmamasına ve Prof. Dr. Arif Müfit Mansel'in bu işin başında bulunmamasına temsilcimiz itiraz etmiş, bunun üzerine işin Türk Tarih Kurumu'nun menfaatleri bakımından ele alınması öngörülmüştür. Bu suretle Unesco Türkiye Millî Komisyonunda Kurumumuzu ilgilendiren konular yakından takip edilmektedir.

Temsilcimiz 24-30 Aralık 1966 tarihinde tertip edilen memleket içi Adana, İçel - Hatay Kültür Haftasında Mersin'de Unesco konuları üzerinde bir konuşma yapmış, Tarsus'da "Türkiye tarihi üzerine yeni görüşler" adlı bir Konferans yermiş, Hatay için ise "Atatürk ve Hatay" konulu bir Konferans hazırlamış, fakat oraya gidilemediği için bu konferans verilememiştir.

KİTAPLIK

Kitaplığımızın 1966 yılı çalışmalarını şöyle özetleyebiliriz :

Yıl içinde 102'si satınalma, 478'i armağan ve değiştirme yoluyla kitaplığımıza 580 kitap gelmiş, bunların kayıtları ve fişleri tamamlanarak okuyucuların faydalanmalarına sunulmuştur.

Yine yıl içinde 223'ü satınalma, 950'si armağan ve değiştirme yoluyla 1173 süreli yayın, 2256 günlük gazete gelmiştir.

Rahmetli Yüksek Mimar Ali Saim Ülgen'in Kurumumuz için hazırladığı 361 parça Mimar Sinan eserlerinin plân ve rölöveleri yapı cinslerine ve buldukları bölgelere göre ayrılarak fişleri yazılmıştır.

Rahmetli Tokat Milletvekili Ali Galip Pekel'in eşi Sayın Bayan Semiha Pekel, çoğu iskân işleri, idarî ilimler, resmî yayımlar ve basılmamış raporlardan ibaret bir koleksiyonu Kurumumuza armağan etmiştir. Bunların sınıflandırılmasına çalışılmaktadır.

Yıl içinde kitaplığımızda ortalama ayda 900 eser okunmuş ve 265 eser ödünç alınmıştır.

Dış ülkelerle yaptığımız yayın değiştirme işinde bir değişiklik olmamıştır. Bugün 196 akademi, üniversite, ilmi kurum ve ilim adamı ile devamlı kitap değiştirme, 19 müessese ve ilim adamı ile özel değişim yapılmaktadır.

Yıl içinde 70 dergi, 65 meclis zabtı, 100 kitap ciltlenmiştir.

1966 yılı sonunda kitaplığımızdaki kitap sayısı —sürelî yayımlar mikrofilmler, fotokopiler ve yazmalar dışında— 46.106'ya yükselmiştir.

KAZILAR

Bu yıl da Eski Çağ Kolumuzun verdiği kararlara uyularak Side, Ildır, Foça ve Bayraklı, Konya Karahöyüğü, Kültepe ve Altın-tepe, Tilmen ve Gedikli, Çavuş-tepe, Alacahöyük, Karatepe kazılarına ve restorasyon işlerine devam edilmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı bu yıl da kazılarımıza para ve uzman vermek suretiyle yardım etmiştir. Bakanlığın bu yakın ilgisini huzurunuzda şükranla anarız.

Bu yıl yapılan kazı ve araştırmalar hakkında kazı direktörlerimizden aldığımız kısa raporları olduğu gibi sunuyoruz :

1 — Alaca Höyük Kazısı :

Alaca Höyük Kazısına, T. T. Kurumu adına Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünün de yardımları ile, Dr. H. Z. Koşay idaresinde 1966 yazında devam edildi.

Bu kazıya asistanlardan Ahmet Ünal, Kublay Neyir, İstanbul Arkeoloji Müzeleri foto atelyesi şefi Abdullah Çizgen katıldılar. Arkeolog Mimar Mahmut Akok kazı sonuna doğru Heyete katıldı.

Elde edilen sonuçlar :

1 — Hitit İmparatorluğu çağı Mabel - Sarayının kuzeyinde yapılan derin kazıda, Eski Hitit Çağına ait taştan örme büyük dört zahire kileri bulundu. Bu ebadda toplu zahire kilerlerine ancak bir hükümdar veya prens sahip olabilir. Bu çevrede büyük resmî binaların bulunacağı umulduğu için kazıya devam gerekir.

2 — Poternli Kapının iç tarafında yapılan genişlemede önemli mimarî eserler meydana çıkarıldı.

3 — Sfenekli Kapının batı köşesinde yapılan sondajda Eski Hitit Çağı kale duvarlarına rastlanıldı. Bu sonuç, üzerinde çok durulan Sfenekli Kapı manzumesini aydınlatacak niteliktedir.

Alaca Höyük Kazısının günlük hayata tesiri:

- a) Eski Bronz çağı güneş kursları D. T. C. Fakültesine, ve Türkiye Turizm teşkilâtına remiz olarak alınmıştır.
- b) Türk modeli "Anadol" otomobili Alaca Geyik heykelini remiz olarak kabul etmiştir.
- c) Bir çok resmî yapılarda, lokantalarda Alaca Höyük motifleri süs olarak kullanılmaktadır.
- d) Ders kitaplarına kadar giren Alaca eserleri bazı ticarethanelerin ve turist kulüplerin reklâmlarında görülmektedir.

Bundan şu tatbikî sonucu varılabilir : Alaca Höyük ve diğer kazılarda bulunan hülliât (kolye, yüzük, bilezik ve toka gibi süs eşyası) tan mülhem olarak kuyumculuk eserleri vücade getirilirse, bir Anadolu modası doğacak ve bu çeşit turistik eşya kapışılacaktır.

2 — Karahöyük Kazısı :

Türk Tarih Kurumu, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi ve Millî Eğitim Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü adına yapılmakta olan Konya - Karahöyük hafriyatına 1966 yılında da 3/8/1966 tarihinden 30/9/1966 tarihine kadar devam edilmiştir. Başkanlığım altındaki kazı heyetinde Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Hititoloji Asistanı Dr. Yaşar Coşkun, aynı kürsü öğrencilerinden Belkis Talu ve Ahmet Bal ile müstahzır Osman Karakaya ve Müzeler Genel Müdürlüğünden fotoğrafçı Selâhattin Öztartan görev almışlardır.

1966 yılında Karahöyük'te araştırma sahası olarak höyüğün zirvesinin kuzey yamacında bulunan ve 1960 - 1963 yıllarında bize müstesna değerde eserler kazandırmış olan büyük çöp çukuru sahası seçilmiştir. Evvelce güney kısmında 9.92 metre derinliğe kadar inilmiş olan ve oldukça geniş bir sahada çalışmak imkânı veren bu çukurda bir yandan daha önce tespit edilmiş olan tabaka durumunu yeniden kontrol etmek diğer yandan da Karahöyük'te C çukurunda Erken Bronz Çağından Orta Bronz Çağına geçiş devrinde güzel boyalı seramik örnekleri vermiş olan tabakalarla çağdaş olan tabakalarda fazla masraf yapmadan incelemeler yapmak istedik. Tabiatıyla burada satıhtan itibaren tabakaların birer birer kaldırılıp inilmesi söz konusu olmadığından tespit edilen tabaka durumu bir dereceye kadar şüpheli kalmaktadır.

1966 yılında bu çukurda dört tabaka araştırmış bulunuyoruz. Çukurun yalnız kuzey kısmında meydana çıkarabildiğimiz en üstteki tabakayı eldeki kesitleri bir daha inceleyerek höyüğün 4. tabakası olarak değerlendirdik. Elde edilen seramik de dördüncü kat seramiğini tamamen tutmaktadır. Onun altında 5. tabakaya ait olması gereken ve höyüğün zirvesini çevrelediğini tahmin ettiğimiz büyük bir yapının taş temellerini meydana çıkardık. Taş temeller bazı kısımlarda 2,5-3 metre bir yükseklik göstermekte ve yapının üst kısmı 1-1,5 m. arasında bir kalınlık arzederken alta doğru genişleyerek 1,5-3 metre kadar bir kalınlık göstermektedir.

Taş temellerin kalınlığı ve yüksekliği umumi mahiyette bir yapı ve muhtemelen 5. kata ait zirve suru karşısında olduğumuzu göstermektedir. Bu yapının üst kısmında bol miktarda "Intermediate" tipinde boyalı seramik fragmanlarına rast-

ladık. Bunlar arasında tamamlayıp restore edebildiğimiz iki kulplu bir çömlek dik-kati çekmektedir. Koyu deve tüyü renginde bir zemin üzerinde koyu kırmızı boya ile kabın üst kısmında birbirilerine paralel çizgilerle bir zikzak bandı, alt kısmında ise baklava samsaları nakşedilmiştir. Aynı taş temellerin kuzey kısmı üzerinde yatık olarak ağız ağıza bitleştirilmiş, orta boyda iki kulplu iki küp içinde hoker biçiminde gömülmüş bir ölüye ait olan bir mezara rastlanmıştır. Başı doğu, ayakları batı istikametinde yerleştirilmiş olan ölünün ayak kısmında mezar hediyesi olarak kırmızı renkte küçük bir gaga ağızlı testi ile açık kırmızı zemin üzerine koyu kırmızı boya ile samsalar teşkil etmek üzere birbirini kesen çizgilerden ibaret olan nakışlar gösteren Suriye tipinde bir şişe bulunmuştur. Bel kısmında tespit edilen 20 cm. uzunluğunda bronzdan bir toplu iğne ile baş kısmında bulunan bronz küpe kalıntıları ve daha küçük bir iğne ölünün bir kadına ait olduğunu göstermektedir. Tarsus'da Erken Bronz Çağının üçüncü safhasında ve diğer Suriye merkezleri yanında Prof. Alkım tarafından kazılmakta olan Tilmen Höyüğün III d katında ve Gedikli höyükte bulunan Suriye tipi şişelere göre hüküm vermek icap ederse Konya bölgesinde ilk defa olarak ele geçen Suriye tipi bu şişe Karahöyük'te 5. tabakanın Erken Bronz Çağının III. ve son safhasına ait olduğu hususundaki görüşümüzü teyit etmektedir.

Çukurun Güney kısmında araştırdığımız 6., 7. ve 8. tabakaların mimarisi C çukurunda kazdığımızın 6., 7. ve 8. tabakaların mimarisine uymaktadır. 6. tabakada C çukurunda aynı tabakada olduğu gibi burada da duvarda kabartma halinde görülen bir ocağa rastladık. Yine C çukurunda olduğu gibi depo olmaları mümkün olan ve küçük odacıklar gösteren yedinci tabaka burada da iki safhalıdır. Bu katta da nakış halinde kadın göğüslerini gösteren gaga ağızlı testilere rastlanmıştır. 8. katta meydana çıkarılan büyük bir odada tamamlanabilen yüz şekilli bir küpün fragmanları ele geçmiştir. Truva ile bu devirde yakın ilişkiler gösteren ve C çukurunda ve Konya bölgesinin diğer yerlerinde şimdiye kadar yalnız parça halinde bulunan bu kaplardan ilk defa olarak Karahöyük'te bir bütün halinde tamamlanabilen bir eser meydana çıkarılmış bulunmaktadır.

ORD. PROF. DR. SEDAT ALP

3 — Kültepe - Kaniş Kazıları :

Üyelerimizden Prof. Dr. Tahsin Özgüç'ün başkanlığında, Kurumumuz ve Eski Eserler ve Müzeler Umum Müdürlüğü adına Prof. Dr. Nimet Özgüç, Prof. Dr. Kemal Balkan, Mimar Arkeolog Mahmut Akok, Asistan Dr. Kutlu Emre, Asistan Aykut Çınaroğlu, Fotoğraf Selâhattin Öztartan'dan kurulu heyet tarafından idare edilmekte olan Kültepe-Kaniş kazılarına 1966 yılının Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında devam olunmuştur. Bu kazılara, görgü ve bilgilerini arttırmak üzere, 4 Arkeoloji öğrencisi de katılmıştır. Bu sene Karum'un merkezî kısmında, yalnız Ib yapı katında çalışılmış ve şehrin bu bölgesine isabet eden kısımda, sık evlerden müteşekkil bir Ib mahallesi meydana çıkarılmış, evlerin birbirine dik ve paralel durumdaki sokaklara göre tertiplendiği anlaşılmıştır. Bu mahallelere göre, II. şehirde olduğu gibi, Ib şehrinin de kendisine has özellikleri vardır. Evlerin içindeki eşya yerinde kalmış olduğundan, elimize geçen küçük eserlerin sayısı çoktur. Bunlar arasında, Kuzey Suriye'den ithal edilmiş seramik, damga mühürler ve Ib katına has çivi yazılı tabletler çok önemli bir yer tutmaktadır.

Tepede, Sitadelde yalnız Kaniş Karumu'nun II. yapı katiyle çağdaş şehirde çalışıldı. Tepe'de bazı farklı hususiyetlerine rağmen, Karum'daki II. yapı katı binalarını andıran özel yapıların plânları tam olarak ele geçmektedir. Bunların tabanları üstünde Karum seramiğinin eşlerine, değişik hususiyetler gösteren damga mühür baskılarına ve çivi yazılı tablete rastlanmıştır. Kültepe, her zamanki gibi bu sene de, bu yazılı vesikaliyle prehistorik yerleşme yerleri gibi karşımızda duran tarih çağına ait Anadolu şehirlerinden ayrılmakta ve mütehassısların dikkatini üstüne en çok çeken beldelerden biri olma vasfını korumaktadır.

Kaniş'de, karşı karşıya kurulan bu iki şehrin açığa çıkarılması, plânlarını, kuruluş tarzlarını mukayese etmemizi ve belirli sonuçlara varmamızı sağlamaktadır. Bu katta pişmiş topraktan yapılmış bir kadın heykeliği, bu çağda karşımıza ilk defa çıkan eserlerdendir.

4 — *Altın-tepe Kazıları :*

Üyelerimizden Prof. Dr. Tahsin Özgüç'ün Başkanlığında, Kurumumuz Eski Eserler ve Müzeler Umum Müdürlüğü adına, Kültepe - Kaniş kazı heyeti tarafından idare edilmekte olan Altın-tepe kazılarında 1966 yılının Eylül ve Ekim aylarında devam edilmiştir. Bu seneki kazılarda II/geç şehrin ikinci kale kuşağı ve bu kuşak tarafından kesilen, tahrip edilen I/ eski şehrin depoları meydana çıkarılmıştır. M. Ö. VII. yüzyılın sonlarına ait olan bu monümental kale, Urartu askerî mimarlığı ve bu kavmin 20-25 ton ağırlığındaki iri blokları 60 metre yüksekliğindeki dik tepeye çıkarabilme tekniğine sahip oldukları hakkında çok esaslı bilgi vermektedir. Bu kale, Urartular tarafından, Doğudan gelen yeni kavimlere karşı, şehri korumak maksadiyle, alelacele inşa edilmiştir.

Bu kale ve ikinci şehir daha geniş bir sahayı özellikle sırtları da içine alan I. şehre nazaran daha küçüktür. Bu devirde, I. şehrin büyük depoları şehrin dışında kalmıştır. Birinci şehrin asıl kalesi, kuşağın da dışında olup, aradaki sırtlarda çoğunluğu depoların teşkil ettiği resmî binalar vardır.

I. ve II. yapı katlarında bulunan seramik, Urartu seramiğinin eski ve geç safhaya ait örnekleri arasındaki farkların anlaşılmasına yardım edebilecek durumdadır.

5 — *Side Kazısı :*

Türk Tarih Kurumu adına mezkûr Kurum ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesine bağlı Antalya Arkeoloji İstasyonu tarafından sağlanan tahsisatla yapılan Side kazısına 25 Eylül'den 28 Ekim'e kadar devam edilmiş, kazı heyeti başkanlığım altında Prof. J. İnan (arkeolog), asistan Somay Onurkan (arkeolog), Berge Aran (y. mimar), Akif Dâi (desinatör), Aziz Albek (fotoğraf uzmanı) ve ileri sömestrelere üç öğrenciden teşekkül etmiştir.

Bu seneki çalışmalar 1964 yılında üzerinde silâh kabartmalı levhalar bulunması üzerine, muazzam kum kütleleri ile örtülü olmasına rağmen, kısmen açılmış olan şehrin "Doğu Kapısı"nın (bk. A. M. Mansel, *Side'nin doğu şehir kapısında bulunan silâh kabartmaları*, Belleten 30, sayı 119, 1966, 351 v. dd.) kazılması üzerinde teksif edilmiş, kazılarımıza ötedenberi büyük ilgi gösteren ve yardımlarını bizden hiçbir zaman esirgememiş olan Antalya bölgesi Karayolları ve Su işleri idaresinden sağlanan araçlar sayesinde kapının önünden ve arkasından yaklaşık olarak 10.000 m³

kum kaldırıldıktan sonra toprak seviyesine inilerek gerek kapı, gerek onun arkasında bulunan avlu tamamile meydana çıkarılmış, aynı zamanda toprak zeminde gerekli yerlerde derine inen sondajlar yapılarak binanın temelleri, yüksekliği ve hel-lenistik devirden itibaren tedrici surette yükselmiş olan toprak seviyelerini tesbit etmek mümkün olmuştur.

Kapı konglomera bloklarından harçsız olarak yapılmış her tarafı kapalı bir orta mekânın sağında ve solunda (yahut güneyinde ve kuzeyinde) iki geçitten meydana gelmekte, genişlikleri 6,75 ve 6,45 m, derinlikleri ise 8,70 ile 8,80 m arasında değişen bu geçitlerin üzeri yine konglomera taşından yapılmış beşik kemerlerle örtülmüş bulunmaktadır. Genişliği dışta 5,50 içte ise 3 m yi bulan orta mekânın üzerini de daha küçük bir tonoz örtmektedir. Yan mekânların ön cephelerinde kemerlerin altında bir dolgu duvarı vardı ki güney mekânında bu duvar ortadan kalkmış, kuzey mekânında ise bir Bizans konstrüksiyonu şeklinde bize kadar gelmiş olup ortasında 2,70 m genişliğinde bir kapı kapsamakta, bu kapının uzun ve kalın bir blok halinde olan lentosunun üzerinde yuvarlak bir çerçeve içinde bir İsa monogramı yer almaktadır. Bu mekânın üzerinde 21,60 m uzunluk ve 8,30 m genişlikte, etrafı bir siper duvarı ile çevrili bir teras oturmaktadır ki bu terasta adı geçen makalemizde etraflı bir surette incelediğimiz silâh kabartmaları bulunmuştur. Kapı binasının yüksekliği, bugün kısmen mevcut siper duvarının üst sathına kadar ortalama 9 m'dir. Kapının dış cephesinde, girişlerin sağında ve solunda dikkörtgen plânlı iki kule (11 × 12 ve 11 × 11,50 m) arkada ise hemen hemen kare plânlı, etrafı konglomera taşından yapılmış ve kalınlığı doğudan batıya doğru tedrici surette azalan bir duvarla çevrili bir avlu yer almaktadır (gen. ortalama 18,50 m; derinlik ortalama 17 m). Avlunun yan duvarlarına dışta bitişik olarak her iki tarafta birbirine mütenez bir şekilde, konglomera taşından yapılmış birer merdiven vardır ki bunlardan kuzeydekinin 14 basamağı oldukça iyi bir durumda bize kadar gelmiştir. Avlunun üç kapısı vardır. Binanın ekseninde olan arka kapı 3,55 m genişliğindedir. Girişlerin hemen arkasında bulunan diğer iki kapı ise 3,60 m genişlik ve 3,80 m derinlikte olup cepheleri "fascia" lı bir tonoz kemerle örtülü bulunmakta, Bizanslılar zamanında örülmüş ve arkaları toprakla doldurulmuş olan bu kapıların surları takibeden bir caddeye geçit verdikleri anlaşılmaktadır.

Avlu duvarlarının içe bakan üst kısmı açık renkte bir taştan yapılmış arşitrav, triglif frizi ve aslan başları ile süslü geison-sima bloklarından müteşekkil 1,30 m yüksekliğinde bir saçaklıkla çevrili idi. Bu saçaklıktan bir parça avlunun güneydoğu köşesinde ve avlu duvarının güney geçidi ile birleştiği yerde *in situ* olarak bize kadar gelmiştir. Diğer birtakım parçalara ise duvarlar boyunca toprak zemin üzerinde rastlanmıştır. Bunlardan başka avlunun gerek yan, gerek arka duvarında, zeminin itibaren üçüncü taş tabakasında mazgal delikleri de tesbit edilmiştir ki bunlar, düşman avluya girdiği takdirde, müdafilere duvarın arkasından oklarını atmak ve onu çeşitli yönlerden vurmak imkânını veriyordu.

Kapıda, orta ve kuzey mekânında, yıkılan kemerlerin altında, başka silâh kabartmaları bulmak ümidi ile yapılan araştırmalar bir sonuç vermemiştir. Avlunun içinde ise güney duvarı boyunca çok miktarda adi çanak çömlek kırıklarından ve geç Roma ve Bizans devirlerine ait birkaç tane sikkeden başka küçük bir sunağa yahut bir şapele ait oldukları anlaşılan mermer konsollar, narin sütun gövdeler,

İyon nizamında başlıklar ve palmetlerle süslü levha parçaları keşfedilmiştir. Fakat bunlar ait oldukları anıtın terkibine yetmemektedir.

İşte bu suretle Pamphylia bölgesi için karakteristik olan hellenistik devre ait avlulu şehir kapılarına bir yenisini katmış bulunuyoruz. Bu tip kapıları başlı başına bir etüd halinde incelemiş olduğumuzdan (bk. A. M. Mansel, *Pamphylia şehir surları ve şehir kapıları*. T. T. K. *Atatürk konferansları*, Ankara 1964, s. 215 v. dd.) bunlar üzerinde durmuyarak, yalnız Side doğu kapısının anıtsal bir plan göstermekle beraber arkasında yarım daire şeklinde bir avlusu olan Side'nin "büyük kapısı"ndan ayrıldığını ve en çok Assos (Behramkale) şehrinin doğu ve batı kapıları ile benzerlik gösterdiğini söylemekle yetineceğiz. Anadolu'nun hellenistik devir tahkimat yapılarında ve bunların ortaya attığı çok ve çeşitli problemlerin çözümünde önemli bir rol oynayacağını zannettiğimiz bu kapıyı yakında "Belleten" dergisinde mufassal bir surette neşredeceğiz.

ORD. PROF. DR. ARIF MÜFİD MANSEL

6 — Bayraklı kazısı :

1966 yazında Bayraklı höyüğünde araştırmalar yapılmış ve buradaki çalışmalar Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal'ın başkanlığında Asistan Dr. Ümit Serdaroğlu, Arkeolog Meral Güngör, Tomris Bakır ve öğrencilerden Coşkun Özgünel, Vedat İdil, Orhan Bingöl, Duygu Tuncer, Zerrin Potuoğlu'dan kurulu ekip tarafından yürütülmüştür. Hafriyatın mimarî işlerini Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi son sınıf öğrencilerinden Murat Erdim yapmış ve evvelce meydana çıkarmış olduğumuz arkaik mâbedin planını çizmiştir. Ödenek yetersizliği bakımından buradaki çalışmalar, açılan büyük çukurda tahrir edilmemiş tabakalara erişilmeden sona ermiştir. İzmir şehrinin eski Anadolu uygarlığı bakımından olan önemi göz önünde tutularak 1967 yılı çalışmaları Bayraklı höyüğü üzerinde, teksif edilecektir.

7 — Ildırı kazısı :

Bu yılki çalışmalar Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal'ın başkanlığında Doçent Dr. Cevdet Bayburtluoğlu, İstanbul Arkeoloji Müzesi heykeltıraşı Reha Arıcan, Fotoğrafçı M. Ali Düğenci, öğrenci Şevki Balkan ve Enis Gültekin'den kurulu ekip tarafından 2.8.1966 tarihinden itibaren yürütülmüştür; Akropolde geçen yıl açılmış olan çukurun doğu ve kuzey istikametleri kazılmış, bu arada geçen yıllarda bulunan VI. asra ait ters duvarının bir kısmı daha gün ışığına çıkarılmıştır. Bu duvarın kuzeyinde ve aşağı yukarı ona paralel şekilde yapılmış olan Bizans suru da plana geçirilmiştir; Yangın döküntüsünün bulunduğu bol malzemeli toprak Bizans surunun altında tepenin doğu eteğine doğru devam ettiğinden bu sur kaldırılmış ve açılan sahanın her tarafından ana kayaya kadar inilmiştir.

Kazıya fiilen başlanılmadığı zamanlar içinde gerek köyde, gerekse çevrede birçok araştırma yapılmış ve halen Ildırı'daki ufak depoda muhafaza altına alınan kitâbeler, heykel ve mimarî parçalarla çeşitli devirlere ait malzeme toplanmıştır. Toplanan eserlerin bir kısmı Erythrai'nin ve civarının iskânı hakkında kıymetli malûmat verebilecek durumdadır.

1966 yılı kazısı ile tetkik gezilerinden elde edilen neticeler kısaca şöyle hulâsa edilebilir :

1) Erythrai'a takriben 8 kilometre mesafede Şifne ile Reisdere köyleri arasındaki ufak bir yarımada üzerinde Miken seramiği toplanmış ve bu şekilde Erythrai'a yakın bir yerde Miken iskânının bulunduğu tesbit edilmiştir.

2) Köy içerisinde yapılan araştırmalarda Oğuz Erol'a ait tarlada "Pyros'un oğlu Epikrates yaptı" şeklinde kitâbesi bulunan bir heykel kaidesi; Yel değirmeni civarında Nekropol araştırmaları sırasında Roma devrine ait pişmiş toprak heykel kalıbı ve Jandarma Karakolu ile yel değirmeni arasındaki Herakleion adı ile anılan yere yakın tarlada VI. asra ait bazalttan bir İon başlığı bulunmuştur. Akropol'den indirilmiş ve köyde defalarca kullanılmış olması muhtemel olan bu parçanın bir mâbede ait olması mümkündür; kazı sırasında Akropol'de ele geçen ve malzemesi ile nizamı bakımından mezkûr başlığa uyabilecek bir kaidenin mevcudiyeti bunların aynı yapıya ait olduğu yolunda kanaat beslemeği mümkün kılmaktadır.

3) Kazı esnasında Bizans suru içinde ele geçen ve ancak 1/6'sı kalmış olan sütun kaidesi yukarıda da zikredildiği gibi muhtemelen mâbede ait olup Chios'ta çıkmış olan kaidelere profil bakımından büyük bir benzerlik göstermektedir. Şu hale göre Akropol'de Samos tipi ve İon nizamında arkaik bir mâbedin mevcudiyeti anlaşılmaktadır. Kazı sahasının genişlemesiyle ilerideki çalışmalar sırasında bu tip mimarî parçaların daha da çoğalacağı ve belki mâbedin hiç değilse temeline ait bir kısım kalıntının gün ışığına çıkarılacağı ümit edilebilir.

4) Yangın döküntüsü içerisinde yine geçen yıllardaki gibi bol miktarda pişmiş toprak ve kireç taşından Kıbrıs heykelcikleri ve parçaları, Rodos, Chios, Korint, Attik ve yerli seramikler; Finike fayansları ile ok uçları, küpe fibula, boncuk ve çeşitli atelyere ait heykelcikler çıkarılmıştır. Korint mamulü parçalardan birkaçı geçen yıl çıkmış olan Chigi vazosunun ressamının diğer bir eserine aittir.

17 ayrı seramik parçası üzerinde fırça ile yazılmış veya graffiti kitabe bulunmuştur. Ekserisinde adak sunan kişinin ismi veya "hediye etti" kısmı kalmış olan bu kitâbeler içinde en mühimi Chios'lu bir çömlekçinin imzasını taşıyan parçadır. Bu şekilde doğrudan doğruya imza ile tanınan ikinci bir Chios'lu sanatkar Erythrai'de keşfedilmiş olmaktadır.

5) Yine kazı sahasında döküntü olarak ele geçmiş çeşitli devirlere ait kitâbeler bulunmuştur.

6) Bu yılki çalışmalar esnasında yine VI. asrın ortasından normal büyüklükteki giyili bir mermer heykele ait bir parça meydana çıkmıştır. Malzeme ve işçilik yönünden geçen yıl çıkan heykele benzeyen bu parça Akropol'de daha başka arkaik heykellerin bulunacağını göstermektedir.

7) Altın eser yönünden bu yılki buluntu miktarı azdır. Ele geçen üç altın eserden biri düğme olup içi bronzla doldurulmuştur. Diğerleri geçen yıl çıkan ve üzerinde aslan ve rozet bulunanlardan bir örnektir. Sonuncusu ise gayet bozuk bir halde olup muhtemelen defne yapırağı şeklinde ince bir yapraktan ibarettir.

19 Eylül 1966 tarihine kadar devam eden çalışmalar sonunda çıkarılan 6 kasa Kıbrıs heykellerine ait parçalar, 1 kasa orientalizan, 1 kasa kuşlu ve rozetli kâse parçaları, 1 kasa Chios, 1 kasa Korint, 1 kasa çeşitli yerlere ait figürinlerle 3 kasa çeşitli devirlere ait etütük seramik; Ufak buluntular altın ve fildişi eserler İzmir Müzesine tevdi edilmiş, mimarî parçalarla kitâbeler İldırı'daki depoda muhafaza altına alınmıştır.

8 — *Karatepe - Aslantaş Çalışmaları* (1966) :

Millî Eğitim Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Türk Tarih Kurumu ve İstanbul Üniversitesi adına yapılmakta olan Karatepe - Aslantaş çalışmalarına 1966 yılında Ekim ve Kasım aylarında devam edilmiştir. Prof. Dr. Halet Çambel başkanlığındaki heyete Y. Mim. Alpaslan Koyunlu ile desinatör Sara Atabay katılmışlardır.

Kazı çalışmalarına Kuzey kapı ile bu kapının hemen iç tarafındaki büyük bina arasındaki geniş ve bugüne kadar açılmamış olan alanda başlanmış, bu sahada bir miktar yeni ortostat ve yazıt parçası bulunmuştur. Bunların yerlerinin tesbiti suretiyle noksan kalmış olan eserlerin tamamlanması işi geliştirilmiştir.

Hitit hiyeroglif ve Fenike metinlerinin tekst edisyonu çalışmaları ile ortostatların desen işlerine devam edilmiştir. Ayrıca yeniden terkip edilmiş bulunan ortostatların esas duruş yerlerinin tesbiti işine girilmiş, kuzey kapı manzumesi bu yönden ele alınmıştır.

Açık Hava müzesi ve müze sitesi ile ilgili tesislerin tamamlanması konusundaki çalışmalara bu kampanya süresince de devam edilmiştir.

9 — *İslâhiye bölge araştırmaları ve Gedikli Hüyük kazısı* :

Üyelerimizden Prof. Dr. U. Bahadır Alkım'ın yönetimi altında Handan Alkım (Başkan yardımcısı), Asistan Dr. Refik Duru, Ali Dinçol, Rasim Özgürel, Âkif Dâi (Desinatör), A. Timonier, Mehmet Özdoğan ve Mehmet Günay'dan kurulu bir heyet tarafından Kurumumuz adına —Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünün ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinin iştirakiyle— yapılmakta olan İslâhiye bölgesi araştırmalarına 25 Ağustos - 25 Eylül 1966 tarihleri arasında devam edildi; bu dönemde Gedikli Hüyüğündeki kazılar geliştirildi ve Kırışkal Hüyüğünün ilk incelenmesi yapıldı. Stockholm Üniversitesinden Prof. Dr. N. — G. Gejvall, Prof. Dr. Greta Arwidsson ve Bayan Gejvall'in misafir üye sıfatı ile heyetimize katılarak osteolojik malzemeyi kazı yerinde gözden geçirmiş olmalarını şükranla karşılarız. Prof. Gejvall'in bu konudaki ilk etüdü, yakında çıkacak olan ikinci ön-raporumuzda yayınlanacaktır. Çalışmalarımızı iki ayrımda özetlemek mümkündür; Gedikli kazısı ve Kırışkal Hüyüğünün topraküstü incelenmesi.

I. Gedikli kazısı : İki kesimde faaliyet geliştirildi : Doğu yamaçta ve güneydoğu etekte.

A. Doğu yamaçta (=A₁ - Sondajı) : Hüyüğün kültürel sürekliliğini tanımlamak amacıyla 1964'de başlanan bu sondajda geçen sene III f seviyesine kadar inilmiş ve Eski Bronz Çağının beş evresi (IIIb₂, IIIc IIIId, IIIe ve IIIf) açılmıştır. Bu dönemde aynı sondaj derinliğine geliştirilerek beş evre daha tesbit edildi : IIIg, IIIh, IIIi, IIIj ve IIIk.

IIIg : Hüyükte alınan röper noktasına göre 9,40 - 10,10 m. arasında olup 70 cm. kalınlığındadır. IIIf ile IIIg arasında oldukça yoğun bir moloz tabakası görülmüş ancak büyük bir yangına delâlet eden belirtiler alanın her yerinde müşahade edilmemiş, sadece batı kesimde yanmış kerpiç parçalarına rastlanmıştır. IIIg'nin mimarlık kalıntıları arasında, alanın ortasında ve doğusunda birer taş temel kalıntısı (yakl. ol. kalınlığı : 50 - 70 cm.) ve döşemeye yerleştirilmiş bazaltten bir kapı mihrer yatağı zikre değer. Bu evrenin ilginç bir yapısı da batı yöndeki fırındır; fırın

yuvarlak plânlı olup üstü yarım daire biçiminde kerpiçten yapılmış, çamur sıvalı bir kubbe ile örtülmüştür. Traşenin dışına taşıdığı için fırının yarısı ancak kesit halinde açılabilmiştir.

IIIg'de, bölgenin geleneksel kırmızımtrak portakal renkli keramiği devam etmekte, hâkim form olarak çanayaklı kâseler, bodur meyvelikler görülmekte, ancak üzerleri mahkûk bezekli olanlarının miktarı azalmaktadır. Günlük ihtiyaç için kullanılan elle yapılmış kap parçaları ve biraz önce değinilen yanık kerpiç parçaları arasında da siyah renkli bir çömlek meydana çıkarılmıştır.

Muhtelif çakmaktaşı âletler (delici, kazıyıcı, bıçak v. s.), bazaltten bir eldeğirmenin alt kısmı, ezgi taşı bu evrenin küçük buluntuları arasındadır.

IIIh (10.10 - 10.80 m.): IIIg'den yıkıntı ile ayrılmaktadır. Alanın batısında kuzeydoğu - güneydoğu doğrultusunda seyreden iri taşlarla itinalı bir işilikte yapılmış kalın bir duvar (gen. 1.80 m.), bu duvarın doğu yanındaki çakıl taşı döşemeli bir zemin IIIh'nın mimarlık kalıntılarını teşkil eder; duvarın kuzey - doğu kısmı devam ederek deney çukurumuzun dışına taşmakta, güney - batı ucu ise çok düzgün bir kenar vererek bitmekte ve hemen önünde bir boşluk hasil olmaktadır; bu ise, mukabil yönü alanımızın dışında kalan bir kapı açıklığının bu kesimde yer almış olması ihtimalini telkin etmekte ve binaenaleyh bu itinalı dış duvarın önemli bir yapıya aidiyetini olanaklı kılmaktadır.

IIIh'nın keramiği genellikle, IIIg'ninkine benzemektedir. Ancak, İslâhiye bölgesinde ilk defa 1961'de Tilmen Hüyüğünün "M₃ - mezarında" meydana çıkardığımız kırmızımtrak portakal renkli, uzun ayaklı "meyvelik" profilinde olan kap formundan üç ağız ve bir ayak parçasının bu devrede bulunmuş olması pek ilginçtir, zira söz konusu tür geleneğinin daha eski devirden geldiği böylece anlaşılmaktadır. Yine kırmızımtrak portakal renkli, ağız içi yivli, düz dipli kâse parçaları da bu evrede zuhur etmeğe başlamaktadır. Ayrıca bölgenin, bir nevi mahallî Obeid tipi niteliğinde olan boyalı keramik nevinden müteaddit parçalar IIIh'da bulunmuştur.

IIIi (10.80 - 11.60 m.): III h'nın molozu altındadır. Bu evre alanının batı kesiminde bir önceki safhanın (= III h'nın) duvar kalıntısının hemen hemen altına rastlayan bir yerde ve kuzey - güney doğrultusunda yine bir temelin kalınca bir taş duvarı (gen. 1.25 m.) ve bu duvarla batı yönde dikeye yakın bir açı ile birleşen iki duvar parçası meydana çıkarıldı; böylece, bir binaya ait bir odanın doğu kısmı tesbit edilmiş oldu. III i'nin güney - doğu kesiminde çakıl taşı ve toprak sıvalı bir döşemeye ve yine taştan bir temel duvarı kalıntısına tesadüf edildi.

III i'nin hâkim çanak - çömleği kırmızımtrak portakal renkli keramik türüdür; çanayaklı kapların miktarı azalmış, buna mukabil yüksek ayaklı "meyvelik" formu artmıştır (kazı sırasında bu profilden 8 ağız parçası ve 3 ayak parçası bulundu). III i'de, söz konusu renkteki keramiğin deve tüyü ve kahve rengine dönen kap örnekleri fazlalaşmaktadır. Bej kaplarda da bir artış vardır; bunlar, üst evrelerdeki yivli fincanlardan hem hamur hem de profil bakımından fark göstermektedirler, bu türden düz dipli, bazen de belirsiz halka dipli ve hamurları daha kaba olan dışı yivsiz fincanlara rastlanmaktadır. Aynı hamurdan kâseler de bulunmuştur. Elle yapılmış siyah ve bazıları kırmızı kaba çömlekler hiç değişmeden devam etmektedir. Boyalı çanak - çömleğe gelince : III i'de Obeid benzeri mahallî keramik nevinden

yirmiye yakın parça bulunmuş olup bunlar arasında bir kaçı "Amuk - G" evresindekiyle büyük bir benzerlik göstermektedir.

Çakmak taşından ve obsidiyenden bıçaklar, kemik bızlar, bir perdah taşı ve bronzdan bir bız diğer ufak buluntular arasındadır.

III i döşemesinin altında, moloz içinde ve bir alttaki evrenin (=III j'nin) seviyesinde 13.30 m. derinlikte bir basit toprağa gömüye rastlandı (A₁ - SK₃). Güneydoğu - Kuzeybatı doğrultusunda arkaüstü yatmakta olan ve bir çocuğa ait olduğu anlaşılan iskeletin sırtı doğuya dönüktür; başı ezik durumdadır (1965'de IIIe evresinde meydana çıkarılmış olan çocuk iskeletinin başının ezikliği gibi). A₁ - SK₃'ün boynu yanında boncuk dizisi, pişmiş topraktan bir amület (boncuk şeklinde) ve sol kolunda da bronz bir bilezik bulundu. Gedikli'nin bu III i evresinin "Amuk-G" safhası ile çağdaş olabileceğini tahmin etmekteyiz.

III j (11.60 - 13.60 m.) : III i den kısmî bir yangın (kal. 15 cm.) ve yıkıntı molozu ile ayrılmaktadır; III j'nin iki tâli evreli olduğu anlaşıldı. Mimarlık kalıntısı olarak taştan iki temel duvarına tesadüf edildi; bunlardan biri (kal. 1.50 m.) alanın batısında kuzeydoğu - güneybatı doğrultusunda tranşeyi boydan boya katetmekte (uz. 8.50 m.) diğeri ise alanın doğusunda olup kenar veren uç kısmı deney çukuru-nun içinde bulunmakta ve güney istikametinde 3 m. kadar seyrederek çukurunu-zun dışına taşmaktadır. Ayrıca, plân vermeyen iki taş dizisine rastlandı.

Kalınca duvarın hemen doğusunda bir platform üzerinde ağızı doğuya dönük dikdörtgen planlı bir ocak meydana çıkarıldı. Yine duvarın doğu kesiminde, ocak le duvar arasında dağınık bir durumda kömürleşmiş tahıl bulundu (C-14 analizi yapılmak üzere bunlardan nümune alınarak ilgili laboratuvara gönderilmiştir).

Geleneksel kırmızımtrak portakal renkli keramik türü bu evrede de bol örnekler vermiştir. Yüksek ayaklı "meyveliklerde" bir artış görülür; nitekim bu evrede bu neviden 15 dip ve 14 ağız parçası bulunmuştur. Bej hamurlu ve deve tüyü renginde olan kaplar keza mevcuttur. Elle yapılmış içi kırmızı, dışı deve tüyü renkli bir kâse ilginçtir, ayrıca yine tornasız siyah mutfak kap kacağı da mevcutlar arasındadır. Kâseler, dik ağızlı çömlekler (çanayaklı) keza III j'nin diğer keramik buluntularını teşkil ederler. Boyalı çanak çömleğe gelince : bu türden 15'den fazla meydana çıkarıldı. Obeid türünü andırır mahallî boyalı keramik "Amuk'daki aynı tür buluntularına gerek hamur ve renk ve gerek geometrik desen bakımından pek benzemektedir. Gedikli'nin III j evresinde bulduğumuz iki renkli bir kap parçası "Amuk-F" safhasında meydana çıkmış olan ve Braidwood'lar tarafından "Obeid'e benzeyen iki renkli intikal devresi keramiği" suretinde nitelendirilen bir parçanın hemen hemen aynıdır.

Küçük buluntular arasında 12 sileks bıçağı, bir madenî halkayı, kemikten bir deliciyi, bir iğneyi bir sapan taşını, bir ağırlık taşını ve kilden bir ağırşığı zikretmek isteriz.

III j'nin döşemesi altında ve alanın kuzey - batı köşesindeki duvarın doğu bitişiğinde ve sondaj çukurunun hemen sınırında ağızı doğuya dönük vaziyette yatan bir mezar çömleği bulundu; çömlek, gündelik siyah kap (deve tüyü renginde, pişirilirken siyahlanmış) cinsinden olup içinde birden fazla (muhtemelen iki) çocuk iskeleti kalıntısı mevcuttur; çömleğin ağız başka bir kap parçası ile kapatılmıştır.

Gedikli'nin bu III j evresinin, "Amuk - E" ile "Amuk - F" arasındaki devreye ve daha ziyade "Amuk - F" safhasına tekabül edebileceğini tahmin etmekteyiz.

III k (13.60 - 14.30 m.) : Üzerinde III j'nin kısmî yangın tabakası ve kalın yıkıntı molozu vardır. Gerek mimarlık ve gerek keramik ve sileks endüstrisi bakımından çok ilginç bir evreyi temsil etmektedir. Alanın batı kenarı boyunca kuzey - güney doğrultusunda kalınlığı 2.5 m.'ye yaklaşan ve alanı boydan boya kateden itinalı ve muhkem bir taş duvar kalıntısı meydana çıkarıldı; bunun, üst yapısı kerpiçten olan bir sūra aidiyeti pek muhtemeldir; nitekim kazı sırasında duvarın önünde ve yanında düşümlü oldukları anlaşılan kerpiç parçaları bulunmuştur. III k'nın doğusunda yine kuzey - güney doğrultusunda seyreden ince bir duvar (kal. 1.00 m.) parçası açıldı.

III k'nın keramik çeşidinde hem geleneksellik hem de bir değişiklik göze çarpmaktadır. Birinci türden kırmızimsı portakal renginde olanlarını, yivsiz bej hamurlu kapları, dik boyunlu çanayaklı çömlekleri zikredebiliriz; yüksek ayaklı "meyveliklerin" sayısı artmaktadır, nitekim bu forma ait 15 ağız ve 17 ayak parçası tesbit edildi, bunlardan biri elle yapılmıştır. Yeni türe gelince : Bu, oldukça kaba hamurlu, elle yapılmış, saman izli, çoğu perdahsız, mahdut bir kısmî kırmızı astarlı ve perdahlı bir keramik çeşididir; açık kırmızı veya koyu kırmızı olanları vardır, daha ziyade büyücek kap profilindedirler (küp, iri çömlek, büyük kâse v.s.); bunların arasında küremsi gövdeli ve silindirik dikey ağızlı kulpsuz bir testiye ve üzeri yumru minik bir çömleği özellikle zikretmek isteriz. Bilindiği üzere, saman izli keramik "Amuk - F" evresinde ve Tarsus'un Geç Kalkolitik Çağına ait bir tabakasında örnekler vermiştir; bu da bize, Gedikli'nin III k evresinin tarihlendirilmesi için karşılaştırma malzemesi sağlamaktadır. Boyalı çanak çömleğe gelince : III k'da hemen hepsi tornada yapılmış olan ve üzerleri mükerrer fırça darbeleri ile bezeklenmiş hat, band, noktalama veya geometrik süsleri taşıyan bu türden yirmiden fazla parça bulunmuştur. Gedikli'nin bu boyalı kapları Obeid'i andıran mahallî boyalı keramik nevi olup bunlardan biri "Amuk - E" de meydana çıkarılmış aynı nevi bir kap parçasına aynı derece derecede benzemektedir.

Küçük buluntular arasında iki kemik bız, bir bronz levha parçası, kemikten bir iğne, bazaltten bir perdah taşı ve kapı mihveri yatağı, bir obsidiyen bıçak ve müteaddit sileks âletler ayrıca ilginçtir.

III k'da üç basit gömüye rastlandı. Bunlardan biri (A₁ - SK₄) alanın kuzey - batı kesiminde zeminin hemen altında bulundu; toprağa gömülü bu iskelet güney - batı - kuzeydoğu doğrultusunda sol yanına yatmakta olup kolları göğüs hizasına kıvrılmış bulunmakta, vücudunun alt kısmı ise çekik (*Hocker*) vaziyettedir, kemikleri pek harap durumdadır; yanında her hangi bir ölü hediyesi yoktur. İkinci iskelet (A₁ - SK₆) alanın tam orta yerinde yine tabanın altında meydana çıkarıldı; kuzey - batı - güneydoğu doğrultusunda yatmakta olup yüzü güneye bakmakta ve elleri, kıvrık durumda olan dizlerinin üzerindedir; ezik olan kafatasının altında ölü hediyesi olarak bir bej kâseye rastlandı. Üçüncü iskelet ise (A₁ - SK₆) sondaj sahasının güney - batı köşesinde, yine zeminin altında toprak içinde doğu - batı doğrultusunda sağ yönüne doğru yarı yatık bir halde bulunmuştur, yüzü toprağa dönüktür; sol kol üstte olmak üzere elleri çene hizasına kadar kıvrılmıştır, her iki bacak (sol bacak üstte, sağ bacak altta) omuz hizasına kadar keza kıvrıktır, ölü hediyesine rastlanmadı.

Gedikli'nin bu III k evresi buluntuları, genel olarak "Amuk - F" safhası ile, bir iki boyalı keramik parçası ise "Amuk - E" safhası ile ve Tarsus'un Geç Kalkolitik katı ile paralel gitmekte, Hüyükümüzün kat silsilesi için kronolojik bir tutanak sağlamakta ve böylece İslâhiye bölgesinin gerek Amuk ve gerek Kilikya ile olan ilişkilerine yeni deliller katmaktadır.

Gelecek dönem çalışmalarında A - Sondajında, daha alttaki tabakalara inerek Gedikli Hüyükünün kültürel sürekliliğini aydınlatmaya çalışacağız.

B. Güney-doğu etekte (C - Sondajı) : Bu kesimin iki yerinde çalışıldı : Deney çukurunda ve nekropol alanında.

1 — *Deney çukurunda* : 1964'de bulunmuş olan M₁ - mezarı ile 1965'de açılan dromoslu mezarın (M₄'ün) arasındaki küçük alanda ufak çapta derinliğine geliştirilen bir deney çukuru açıldı. Kuraklık dolayısıyla ovanın su düzeyinin pek çekik olmasından faydalanılarak Hüyük eteğine rastlayan bu kısımda ana toprağa ulaşma ve ana topraktan 50 cm. kadar daha da derine inme imkânı hasil oldu. Her hangi bir mimarlık izine tesadüf edilmedi. Keramik buluntularına gelince : geleneksel kırmızımsıtrak portakal renkli türden örnekler (kâseler, dik boyunlu çömlekler, yüksek ayaklı meyvelikler) çıkmış, ancak bu renkte olup üzeri geometrik hattı mahkûkâtı taşıyanları görülmemiştir, söz konusu çizik mahkûkâtlı çanak-çömlek Gedikli'nin A₁ - Sondajının "III i - evresinde" kesildiğine göre bu deney çukuru keramiğinin III i'den daha eski bir çağa ait olduğu anlaşılmaktadır.

2 — *Nekropol alanında* : 1964 ve 1965 dönemlerinde bu kesimde üç çeşit gömü meydana çıkarılmıştı, bu yıl ise hem bu üç türün mükerrer örnekleri bulundu ve hem dördüncü bir gömü çeşidi tesbit edildi. Bunları kısaca betimliyelim :

a) Basit toprağa gömü : 1964'de tranşenin güneyinde bu türden dört gömü tesbit edilmişti (M. ö. II. bin yılı ortası). Bu dönemde alan güney ve doğu doğrultusunda genişletilince yeniden üç iskelet daha meydana çıkarıldı (SK 11, SK 17, SK 20).

b) Üzeri taşla korunan gömü : 1965'de C - Sondajı alanının kuzey kesimindeki yakma mezarların üst sınırında bu türden iki iskelet bulunmuş, ancak bunlar sadece iki örnek oldukları için yeni bir tip gömüyü teşkil etmediklerine kesin bir hüküm verilememiştir. Bu yıl kremasyon sahası kuzeye doğru genişletilirken üstteki toprak alındığı zaman taşla korunmuş 12 iskelet daha açıldı; bunlar, genel olarak belirli bir yön göstermedikleri gibi, ölü hedyeleri de yoktur. Üzeri taşla korunan bu tip mezar, gerçekte basit toprağa gömünün bir başka şeklidir.

c) Oda mezarı (cist-mezar) : Bu dönemde Gedikli'de altıncı bir oda mezarı (M₆) bulundu; bu mezar, 1965'de açılan Dromoslu Mezarın (M₄) inşası sırasında tahribe maruz kalmıştır, şöyle ki, doğu ve batı kenar duvarlarının ancak yarıya yakın kısımları ve kuzey kenarı istisna edilecek olursa diğer kenarları ve üstünü örten monolitler yok olmuştur; zemini çakıl taşı döşemeli olup üzerinde bazı kemik kalıntıları mevcuttur. Ölü hedyesi olarak bronzdan bir pens (?) bulundu; mezarın daha o devirde soyulduğu anlaşılmaktadır.

1966'da, ayrıca, Dromoslu Mezarın (M₄) mezar odacığının zemininin bir kesiminden itibaren bâkir toprağa kadar inilebilmiş ve böylece, M₄'ün yapılış tekniği hakkında ayrıntılı bir bilgi sağlanmıştır.

d) Kremasyon alanı gömüleri: Bu kesimde, 1964 ve 1965 dönemlerinde açılmış olan kısım kuzeye doğru genişletilerek 10.50 × 11 m.'lik bir yer açıldı, böylece söz konusu alanın şimdiye kadar açılan kısmı 18 × 11 m.'lik bir sahayı kaplamaktadır. 1964'de kazılan kremasyon mezarlığının kuzeyinde kalınca (20 cm.) beyaz bir kül tabakası belirmiş ve burası tarafımızca bir "ölü yeri" olarak tanımlanmıştı. Bu yıl, alan kuzey doğrultusunda genişletilince, beyaz ve kemik parçacıklarından teşekkül eden ve âdeta kendine has bir koku neşreden bir kesim ile karşılaşıldı ve teşhisimizdeki isabet gerçekleşti; bu "ölü yakma yerinin" çevresinde tabakalaşmış ve toprakla karışmış siyah kömür kalıntıları ve onların içine yerleştirilmiş mezar çömleri bulundu. Yine 1966 döneminde, alanın doğusunda ikinci bir "ölü yakma yeri" meydana çıkarıldı; bu ikinci kremasyon yeri daha altta bulunmakta ve muhtemelen daha eski evreye ait olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim bu seneki çalışmalarımız arasında bir toprak tabakası bulunan iki evreli kremasyon gömüsünün mevcudiyetini açıklamış bulunmakta, ancak bu zaman fasılasının o kadar fazla olmadığını da muhtemel kılmaktadır.

1966 döneminde kremasyon alanında 87 mezar çömleği bulunmuş ve böylece mezar çömlerinin sayısı 165'e yükselmiştir; bunlar, genellikle önceki mevsimlerde meydana çıkarılanlarına çok benzemektedir; içlerinde, iki tarafında şerit kulplu olanları da vardır; Gedikli'nin geleneksel keramik türünden kırmızımsı portakal renkli ve üzerinde mahkûk geometrik bezekli bir mezar çömleği tarihlendirme bakımından çok ilginçtir; üzeri mükerrer fırça darbeleri ile boyanarak bezetlenmiş bir mezar çömleği ayrıca dikkat çekicidir.

Gerek kazılan toprak içinde ve gerek çömlerinin içinde ölü hediyesi olarak bronz iğneler, ufak bej fincanlara ve *depas amphikypellon* parçalarına v. s. rastlandı. Mezar çömlerlerinden birinin içinde, Tarsus Eski Bronz III'de meydana çıkarılmış olan iki kulplu, basık profilli, ince hamurlu gobletlere benzeyen bir çift narin yapılı goblet bulundu; Gedikli'nin bu gobletleri siyahımsı gri renkte olup gerek kalite ve gerek işçilik bakımından Tarsus'unkilerden daha üstündür.

Kremasyon alanında ele geçen mezar çömlerinin içinde hem yakılmış, bazılarında ise yakılmamış kemik parçacıklarının müşahede edilmiş olması pek ilginçtir. Bundan başka, yine kremasyon sahası dahilinde, sayıları 21'i bulan basit toprağa gömüye de rastlanmıştır; bu iskeletler genellikle güney - kuzey doğrultusunda yatmaktadır. Kremasyon gömülerinin yanında basit toprağa gömü türünün de yer almış olması —aradaki kronoloji farkına rağmen— Boğazköy Osmankaya'sındaki aynı şekilde olan iki tür gömüyü hatırlatmaktadır.

1966 çalışmaları, Gedikli kremasyon mezarlarının Eski Bronz III'e aidiyeti hakkındaki kanaatimizi doğrulayacak yeni deliller vermiştir. Gelecek dönemde kremasyon alanındaki kazılarımıza devam edeceğimizi ümit etmekteyiz.

II. Kırışkal Hüyüğündeki ilk inceleme: 1966 döneminde Sakçagözü Ovası'nda yaptığımız araştırma gezileri sırasında, Gedikli'nin 5 km. kadar kuzey - doğusunda bulunan Kırışkal köyü içindeki Hüyüğün doğu yamacında yine megalitik görünüşlü "dromoslu bir mezar" olması muhtemel bir mezar yapısının mevcudiyetini tesbit ettik. Gedikli'dekine (= M₄) benzediği anlaşılan bu Kırışkal mezarının 1967 yılı çalışmalarımızda açmayı ve bu günkü bilgimize göre Suriye ve Kuzey

Mezopotamya'da en eski örneğini Gedikli'de bulduğumuz megalitik görüntüslü "dromos'lu mezar" türünü aydınlatmayı programımıza aldık.

Gelecek dönemlerde gerek Gedikli'de ve gerek Kırıskal Hüyükünde geliştireceğimiz kazıların, İslâhiye bölgesinin henüz problematik olan çeşitli konularını açıklayabilecek belgeler vermekte devam edeceğini ummaktayız.

U. BAHADIR ALKIM

10 — *Van bölgesi Çavuştepe kazısı :*

Türk Tarih Kurumu ve Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü adına yürütülen Van bölgesi Çavuştepe kazısı 1966 yılında, Temmuz ortasından Ağustos'un sonuna kadar devam etmiştir.

Çavuştepe kazısı, üyelerimizden Prof. Dr. Afif Erzen'in başkanlığında, Asistan Mehmet Özsait, Asistan Taner Tarhan, Mühendis - Topograf Ferit Koper, Foto Uzmanı Aziz Albek, Arkeoloji mezunu Sümer Atasoy ile üç kız, üç erkek olmak üzere altı Arkeoloji ve Eskiçağ Tarihi öğrencilerinden kurulu heyet tarafından yürütülmüştür.

1966 kazı mevsiminde, Çavuştepe'de başlıca dört yerde çalışılmıştır :

- 1) Devlet ahır
- 2) Uç kale
- 3) Tapınak sahası
- 4) Saray

1) Devlet ahır — Çavuştepe kalesine çıkan iki rampanın ortasında büyük taşlarla örülmüş, çıkıntılı tipik bir Urartu duvarı ile, tabii kayaların çevirdiği geniş bir çukur saha vardır ki, şimdilik buna Devlet ahır adını vermekteyiz. Kuzeyden geçen Van - Hoşap yolundan bakıldıkta Çavuştepe kalesinin ilk büyük belirtisi olan bu sahada bu yıl sondajlar yapılarak mahiyeti araştırılmıştır. Yamaca, ana kayaya yapışık olarak kyklopik bir duvarla çevrilmiş olan bu yerde yapılan sondajlar göstermiştir ki, burası zamanımıza kadar ağıl olarak kullanıldığından çok kalın bir gübre - moloz tabakası ihtiva etmektedir. Nitekim Kuzey - Batı sondaj çukurunda I. 51 m. derinlikte, yukarıdan dökülmüş, yeşil renkli tipik Selçuk keramik parçaları bulunmuştur. Buradaki çalışmaların verdiği en önemli netice, kyklopik duvarı Kuzey - Güney istikametinde kat'eden, altı üstlü bir kanalın meydana çıkarılmasıdır. Ağıl duvarının temel kısmından dışarı açılan üst kanal 185 m. boyunda ve 0.60 m. genişliğindedir. Akıntıyı dışarıya veren alt kanalın üst genişliği ise 0.18 m.'dir. Kanalın iç ve dış ağzında taş yuvalarının bulunması, icabında kapak taşları ile kapatıldığına işaret etmektedir. Kyklopik duvarın batı tarafında, dış köşesine kadar inen beş basamaklı, kısmen ana kayaya oyulmuş bir merdiven bulunmuştur ki, bu kanalın dış ağzına kadar inmektedir. Kanalın içinden çıkan keramik parçaları iyi kalitede değildir. Batıdaki merdivenlerin girişle ilgisi olmadığından, mekâna girişi Doğuda aramak icap edecektir. Kanalın büyük mekân içindeki devamı ve yönü meydana çıkarılamamıştır. Bu seneki çalışmalarla açılan üç tranşede esas buluntu tabakasına inilememiştir. 4.20 m.'de keramik parçaları çoğalmaktadır. Gelecek sene buradaki problemleri çözebilmek için araştırmalara devam edilecektir.

2) Uç kale :

a) II. Mekân — Geçen sene kazılmaya başlanan Uç kale II. mekânının boşaltılması bu mevsimde sona erdirilmiştir. Mekânın Batı kısmında yapılan kazı sırasında yuvarlak şekilde, taştan iki sütun kaidesine rastlanmıştır. Kaidelerin etrafında çok miktarda kalas parçalarının bulunması sütunların ahşap olduğuna işaret etmektedir. Diğer taraftan kerpiç ve tahta kalaslar üzerinde, geçen seneki gibi, freskoların bulunmuş olması, aynı motif ve boyama sırasını takip etmesi bu seneki buluntularla daha açık bir şekilde görülmüş ve bu problem halledilmiştir. Nitekim Uç kale II. mekânın batısındaki Sedirli odada da aynı tarzda, ahşap üzerine yapılmış büyük fresko parçaları bulunmuştur. II. Mekân tamamen temizlendikten sonra, zeminin pembe - bej bir sıva ile sıvanmış olduğu görülmüştür. Batıda ana kayanın bir rampa gibi bırakılmış olması ve bu rampanın bittiği yerde iki basamaklı bir kerpiç merdivenin mevcudiyeti, mekâna yukarı kattan merdivenle inildiğini ve geçen sene burada bulunan kitâbenin de işaret ettiği üzere, burasının gerçekten bir depo olduğunu tamamiyle açıklamaktadır.

b) Sedirli oda — Daha önceki senelerde, karşılıklı çift sedirli bir oda olduğu zannedilen ve tam mânasıyla araştırılmamış olan bu mekânın kazılmasına bu sene de devam edilmiştir. Güney taraftaki sedir taşlarının düşük taşlar olduğu anlaşılarak kaldırılmıştır. Ayrıca ahşap bir kapıya ait kalas parçaları ve madenî kapı söve ekseni ve bir büyük kalas üzerinde, geometrik motifler gösteren harap bir vaziyette fresko parçaları bulunmuştur. Neticede odanın sadece kuzeyinde sedir bulunduğu meydana çıkmıştır. Gelecek sene bu mekânda da çalışılacaktır.

3) Tapınak sahası — Bu seneki kazıda Tapınağın etrafında araştırmalar yapılmış ve bilhassa Kuzey ve Batıda çok ilgi çekici eserler meydana çıkarılmıştır.

Tapınağın Kuzey duvarı, temele kadar kazılarak, Doğuya doğru meyil yapan ana kayaya oturtulmuş olduğu anlaşılmıştır. Bu günkü durumu ile Kuzey duvarının ortalama yüksekliği 4.00 m.'dir ve üst üste altı - yedi taş dizisinden müteşekkildir. Duvarın kuzey tarafı, ana kayanın meyilli olması dolayısıyla blokaj yapılarak doldurulmuş ve nivelman temin edilmiştir.

Geçen sene Tapınağın Kuzeyinde meydana çıkarılmış olan üç kapılı mekâna bitişik, aynı yönde ikinci bir mekânda çalışılmıştır. Burada sıvalı kerpiç parçalarının altından, batıdaki uçları kırık, Doğu - Batı yönünde ve birbirine paralel, ardıc ağacından, takriben 4. m. uzunluğunda oldukça kalın dört kalas bulunmuştur. Kalasların altından, külle karışık kemik ve keramik parçaları elde edilmiştir. Bu kalasların yukarıdaki mekânın tavanından anı bir çöküntü neticesinde, olduğu gibi aşağı düşmüş olması pek muhtemeldir. Mekânın uzunluğu 4.00 m. ve genişliği 3.00 m. kadardır. Güney'deki mekânın orta kapı eşiğinden ortalama 1.60 m. derinlikteki seviye, tabanı teşkil etmektedir. Burada hemen hemen merkezî durumda, ortası delikli, yekpare volkanik taştan, yuvarlak büyük bir sunak bulunmuştur. Sunak kaldırıldığında, kaide vazifesini gören taşlar üzerinde kurumuş kan pıhtıları görülmüştür ki, islatıldığında koyu kırmızı renk almaktadır. Kaide taşlarının altında, kanların akmasına yarayan, dört bir yöne açılmış kanalcıklar bulunmaktadır. Sunak taşının seviyesinde, Kuzey - Batı yönünde, boynuzları ile birlikte bir keçi kafası iskeleti ve etrafta keramik parçaları ele geçmiştir. Sunak kaide taşlarındaki kurumuş

kan pıhtıları, adak hayvanına ait olduğunu düşündüğümüz keçi kafası ile kemikler bunun bir kurban sunağı olduğu hakkındaki tezi ispatlamaktadır. Pıhtıların 2700 sene rengini muhafaza etmiş olması da dikkate şayandır.

Tapınağa bitişik Batı mekânının Güney - Doğusunda bu sene yapılan kazı sonunda, ortalama genişliği 4.00 m. ve uzunluğu 13.50 m. olan sedirli bir salon bulunmuştur. Kuzey - Güney ve Doğu - Batı yönünde uzanan, "L" şeklindeki sedirin yüksekliği 0.35 m., genişliği 0.50 m.'dir. Burada sıvanın üzerinde mavi-kırmızı boyalı fresko desen kalıntıları, oturulacak ve dayanılacak kısımlarda geometrik motiflerle süslü bezekler bulunmuştur. Freskolar çok tahrip olduğundan bütünü hakkında tam bilgi sahibi olamıyoruz. Salonun Kuzeyinde ve Doğusunda duvarlar mevcuttur. fakat Güney ve Batısında bunların devamına rastlanılmamıştır; ancak Güneyinde, zeminde, eşik taşları olabileceğini düşündüğümüz yanyana duran üç adet yassı, muntazam taşlar bulunmuştur. Bu büyük Sedirli mekânın tapınağa ait bir kabul veya toplantı salonu olması ihtimal dahilindedir.

4) Saray — Bu sene Sarayın Batı tarafında çalışılmış ve Kuzey koridorun Batı ucundaki moloz yığını kaldırılarak, koridor Batıdaki büyük salona bağlanmıştır. Kuzey koridorun yan mekânları olan Tandırlı oda (1 No.'lu oda) 2, 3 ve 4 No.'lu mekânlar yeniden araştırılarak, duvarlar ve tabanlar meydana çıkartılmıştır. Batı salonunun Havuzlu kısmındaki moloz yığını kaldırılarak bu mekân tamamen temizlenmiştir. Geçen sene açılan Çeşmeli mekânın Batı duvarının içinden geçen taş oluğun bağlandığı, ana kayaya oyulmuş dairevi ve iki kademeli bir havuzcuk veya kurna meydana çıktığından buraya Havuzlu salon adı verilmiştir. Bu da bize Sarayda bir su tesisatının mevcudiyetini kabul ettiren ikinci bir delildir (bk. Türk Arkeoloji Der. XIV., 1-2, s. 144). Havuzun yanında taştan yapılmış bir sedir vardır. Burada, moloz yığıntısının içinde bol miktarda sığır ve koyun cinsinden hayvan kemikleri, toprak haline gelmiş sarı renkli bir madde, günlük ihtiyacı karşılayan kap - kacak ve Pithos kırıkları bulunmuştur. Un gibi ince, sarı maddenin zahire kalıntısı olması ihtimal dahilindedir. Havuzlu salonun Batı kısmı uzun bir eşik ile ayrılmakta olup, burada kalın bir yanmış kerpiç, kül ve kömür tabakasına rastlanması, mekânın şiddetli bir yangın geçirdiğini göstermektedir. Burada, bu seneki kazının en güzel ve bol miktardaki küçük buluntuları elde edilmiştir. Bunlar arasında; muhtelif renk ve şekilde yetmişsekiz adet kolye boncukları, taştan mühürler, kemik amulet, işlemlenmiş taş düğmeler veya ağırşaklar, bronz ziynet eşyası, demirden Kıbrıs hançeri, bronz ve demir ok ve mızrak uçları, sedef pullar ve sünger taşından oğucular bulunmaktadır. Beyaz, mavi ve yeşil renkteki cam kolye boncukları ilgi çekicidir. Mühürler üzerinde ve perdeli birinci sınıf bir keramik kabın sathındaki beş köşeli yıldız motifi çok enteresandır. Amulet üzerindeki mahkûk hatlarla yapılmış adorasyon sahnesi ve taş mühürlere kazılmış hayvan tasvirleri, o devirdeki Urartu san'atının eriştiği yüksek seviyenin delilleridir. Ayrıca kalıp haline getirilmiş Urartu mavisî rengindeki boya taşları da bulunmuştur. Bu arada Güney koridorunun Batı ucu tamamen temizlenmiş ve kum taşından, beş basamaklı bir merdiven meydana çıkarılmış ve Sarayın bu kısmında da ikinci bir katın mevcudiyeti anlaşılmıştır. Merdivenin Batısında yedi tane, sağlam keramik kap bulunmuştur. Tandır, havuz, bilhassa güzel ve zengin kolye parçaları ve ziynet eşyaları bu mekânların, Sarayın kadınlar kısmı olabileceğini hatıra getirmektedir. Gelecek sene Kuzey - Batı köşe-

sindeki mekânlarda çalışılacak ve Sarayın esas salonlarının kazısı sona erdirilmiş olacaktır.

Büyük güney koridorda da hafriyat yapılmış ve Batı ucundaki molozlar tamamen kaldırılarak netice elde edilmiştir. Doğu yönünde de çalışılarak 15.00 m. ilerlenmiştir. Buradaki moloz tabakası içinde taş plakalar, pomza taşlarından müteşekkil, kesit veren bir satıh ve kerpiç blokları koridorun kısmen kapalı olduğuna işaret etmektedir. Önemli neticelerden biri de, Kuzey duvarında, iki yanı girintili çıkıntılı söve oyuklarını gördüğümüz iki kapının meydana çıkartılmasıdır. Sarayın Kuzey koridoruna açılan diğer bir kapıda da tesbit ettiğimiz gibi, bunlarda da ahşap eşikler instiu olarak bulunmuştur. Koridor içinde ayrıca, yanyana iki dibek taşı ile birlikte Haldi'nin işaretini taşıyan ve Çivi yazılı kitâbeye sahip büyük bir Pithos bulunmuştur. Bu günkü durumu ile Güney koridoru 115 m. bir uzunluk göstermekte olup, Doğu yönünde, henüz nereye kadar devam ettiği tesbit edilmiş değildir. Gelecek sene burada kazıya devam edilecek ve Tapınak sahası ile irtibatın sağlanmasına çalışılacaktır.

Ayrıca bu sene Mühendis - Topograf Ferit Koper tarafından Çavuştepe'nin topografik plânı yapılarak kazının mühim bir eksigi giderilmiştir. Kazı süresince meydana çıkartılan taş merdivenler, sütun kaideleri, payeler ve döşeme plâkaları asıllarına uygun bir şekilde restore edilmişlerdir.

Van - Çavuştepe Kazı Heyeti Başkanı
Prof. Dr. AFİF ERZEN

TÜRK TARİH KURUMU BASIMEVİ'NİN 1966 YILI ÇALIŞMA RAPORU

Basımevimizin bu yılki bürüt geliri geçen yıldan 855.921,88 lira fazlasıyla 3.866.481,74 lira olmuştur. Bu miktar Basımevimizin kuruluşundan beri ulaştığı en yüksek rakamdır.

Memleketimizin örnek müesseselerinden olan Basımevimizin her geçen yılı bir evvelkine oranla daha verimli olmakta ve kalite yönünden gelişimi de tatmin edici bulunmaktadır.

Basımevimizin son beş yıllık sermaye ve bürüt gelir artışı şöyle seyretmiştir :

<u>Yıl</u>	<u>Sermaye</u>	<u>Endeks</u>	<u>Bürüt Gelir</u>	<u>Endeks</u>
1961	2.040.000 TL.	100,00	1.523.760,58	100,00
1962	2.300.000	112,74	1.860.195,88	122,08
1963	2.650.000	129,90	1.989.866,25	130,58
1964	2.750.000	134,80	2.705.830,00	178,89
1965	3.150.000	154,41	2.980.558,86	195,61
1966	3.350.000	164,22	3.866.481,74	253,75

Bu duruma göre yıllık gelişme şöyledir :

<u>Yıllar</u>	<u>Sermaye Gelişimi %</u>	<u>Bürüt Gelir Gelişimi %</u>
1962	12,74	22,08
1963	15,22	6,97
1964	3,77	35,98
1965	14,55	10,15
1966	6,35	29,79
Toplam	52,63	104,90
Beş yıllık ortalama	10,52	20,98

Ortalama gelişmemizin Devlet plânlamanın matbaacılık sektörü için tesbit ettiği gelişme hızına uymaktadır.

Çalışmalarımızı bilanço yönünden tetkik edersek :

Basımevimizin öz varlığı:

Bilançonun aktif toplamı.....	9.169.055,60
Birikmiş amortisman ve fonlar.....	-1.777.659,54
	7.391.396,06
Nâzım hesaplar	-73.945,00
	7.317.451,06
Uzun vâdeli borçlarımız	-1.014.692,73
	6.302.758,33
Kısa vâdeli borçlarımız	-1.943.311,31
Basımevinin öz varlığı	4.359.447,02

Basımevimizin özvarlığı 4.359.447,02 liranın 1966 yılı net kârı olan 1.009.447,02 liraya oranı % 23,15 dir. Bu sevindirici bir rantabilite oranıdır.

Geçen yıllla 1966'nın net kâr ve giderlerinin mukayesesi :

	<u>1965</u>	<u>1966</u>	<u>Artış</u>
Amortisman	291.942,38	324.242,43	32.300,05
Personel giderleri	1.620.872,20	1.698.763,78	77.891,58
İşletme giderleri	549.297,73	834.028,51	284.730,78
Kâr	<u>518.446,55</u>	<u>1.009.447,02</u>	<u>491.000,47</u>
	2.980.558,86	3.866.481,74	885.922,88

Yukarıdaki çizelgede 1966 yılının bütün kalemlerinde bir artış görülmektedir. Bunları yüzde ile şöyle gösterebiliriz :

	<u>1965</u>	<u>1966</u>	<u>Artan</u>	<u>Eksilen</u>
Amortisman	9,8	8,4	—	1,4
Personel giderleri	54,4	43,9	—	10,5
İşletme giderleri	18,4	21,6	3,2	—
Kâr	<u>17,4</u>	<u>26,1</u>	<u>8,7</u>	<u>—</u>
	100,0	100,0	11,9	11,9

Bu çizelgelerin tetkikinde bilhassa personel giderleri oranında bir düşme ve kâr oranında da bir yükselme görülmektedir. Bu da geçen yıla nazaran daha parlak bir sonuçtur.

Basımevimiz 1966 yılında 90.224,00 dolarlık makine tahsisi almış ve bu meblâğ ile plastik, dikiş ve kapak takma makineleri, harman makinesi, kırma makinesi, yan kâğıdı yapıştırma makinesi, Monofoto film dizgi makinesi, 41 × 57 ölçüsünde baskı makinesi ve ofset kalıp atelyesi için teçhizat siparişleri vererek akreditiflerini açmıştır. 1967 yılında yukarıda adı geçen makineler Basımevimiz kapasitesine katkıda bulunacaktır.

TÜRK TARİH KURUMU BASİMEVİ YÖNETİM KURULU

Başkan

ORD. PROF. DR. AYDIN SAYILI

Üye

PROF. ABDÜLKADİR İNAN

Üye

PROF. DR. TAHSİN ÖZGÜÇ

Üye

ULUĞ İÇDEMİR

Basımevi Müdürü

GÖKMEN İÇDEMİR

DENETLEME KURULU RAPORU

TÜRK TARİH KURUMU YÜKSEK GENEL KURULUNA

Sayın Genel Kurulca bizlere verilen Denetleme görevini yapmak üzere Türk Tarih Kurumu ile Türk Tarih Kurumu Basımevi'nin 1966 yılı gelir - gider bütçeleri, bilânçoları, defter kayıtları ile birlikte incelenmiş ve bu incelemenin sonuçları aşağıda sunulmuştur :

I. Türk Tarih Kurumu

- 1) Türk Tarih Kurumu'nun 1965 yılı bilânçosunda yazılı kıymetlerin 1966 yılının ilgili hesaplarına aynen geçirilmiş olduğu, harcamalarının usulüne uygun ve Yönetim Kurulu kararına dayandığı,
- 2) 3.240.250, — lira olarak tahmin edilen 1966 yılı gelir bütçesinin Kurum artırımından yıl içinde alınan 633.375, — lira ile 3.873.625, — liraya çıkarıldığı ve yıl sonunda 3.995.920,10 lira olarak tahakkuk ettiği,
- 3) 3.239.451, — lira olarak tahmin edilen gider bütçesinin, muhtelif masraf kollarından 401.585,95 lira tasarruf sağlandığı ve muhtelif sarfiyat kollarına da — 950.491,43 lirası bina yapımına olmak üzere — cem'an 1.034.960,95 lira eklendiği ve bu suretle gider bütçesinin 3.872.826, — liraya baliğ olduğu görülmüştür.

II. Türk Tarih Kurumu Basımevi

- 1) Basımevinin 1965 yılı bilânçosunda yazılı kıymetlerin 1966 yılının ilgili hesaplarına olduğu gibi alındığı, yıl içindeki işlemlerin yönetmelik hükümlerine uygun olarak yürütüldüğü tesbit edilmiştir.
- 2) Basımevinin 1966 yılı bürüt geliri, geçen yıla göre % 29,92 oranında 885.922,88 liralık fiili bir artış kaydederek 3.866.481,74 liraya yükselmiş bulunmaktadır. Bu gelirden, idare ve işletme masrafları ile lüzumlu amortismanlar ayrıldıktan sonra 1.009.447,02 lira tutarında net kâr sağlandığı memnurlukla görülmüştür. Bu netice bir evelki yıla nazaran % 94,70 oranında 491.000,47 liralık bir artışı ifade eylemektedir.

Kurum ve Basımevi kayıtları ile defterlerinin düzenli, işlemlerin bunlara uygun olduğunu, Yüksek Kurulunuzun incelemesine sunulan 1966 yılı bilânço, kâr ve zarar hesaplarının yine bu kayıt ve belgelere dayandığını arzeder, Kurum ve Basımevi Yönetim Kurullarının 1966 yılı hesaplarından aklanmasını yüksek onayınıza sunarız.

III. Kurum'un teftişi ile ilgili konular

Maliye Bakanlığı müfettişlerince Kurumumuzla Basımevinde yapılan teftiş sonunda hazırlanan 24.8.1966 tarihli raporla bu rapordaki konular hakkında Kurumca biri mimar, diğeri hesap uzmanı iki bilirkişiden alınan mütalâa ve bu mütalâalara dayanılarak Kurum'un Bakanlığa verdiği cevap, bu cevaba Maliye

müfettişinin verdiği 22. XI. 1966 tarihli cevap bizlere verilmiş olduğundan bunlar üzerinde de ayrı ayrı incelemeler yapılmış ve incelemelerimizin sonucu aşağıda sunulmuştur:

1) Maliye müfettişinin üye sayısına varıncaya kadar Kurum'un iç işlerine karışmasını yersiz ve kanunsuz bulmaktayız.

2) Müfettişin en çok üzerinde durduğu Basımevimizin vergiye tâbi olması keyfiyeti yargı organlarına intikal etmiş ve bunlardan bir kısım dâvalar lehimize sonuçlanmış olduğundan bu hususta dâvaların sonunu beklemek yerinde olur.

3) Basımevinin malî durumu hakkındaki mütalâalar hesap uzmanı Sayın Hilmi Tuner tarafından gereği gibi cevaplandırılmıştır. Basımevimizin 1966 bilânçosu bu tenkitlere en güzel bir cevaptır. Basımevi mensuplarına kârdan verilen primler Genel Kurul'un kabul ettiği yönetmeliğe göre verilmektedir. Bu sistemin faydalarını Basımevimizin gelişme hızı ispat etmektedir.

4) Kurum binası hakkındaki tenkitlere karşı Mimarlar Birliğinden gelen birlikişinin raporuna katılırız. Binamız her bakımdan örnek bir yapı karakteri taşımaktadır. Kitap depomuzun büyük tutulduğu fikri çocukça bir düşüncedir. Deponun bir kaç yıl sonra kâfi gelmeyeceği bile düşünülebilir. Binada yatak odalarının bulunması bu gibi ilmi kurumlar için tabiidir.

Özet olarak Maliye müfettişi raporunu hissî ve gerçeklere aykırı bulduğumuzu saygılarımızla bildiririz.

DENETLEME KURULU

DR. HÂMİT KOŞAY
T. T. K. Üyesi

FAKİHE ÖYMEN
T. T. K. Üyesi

PROF. DR. H. S. SELEN
T. T. K. Üyesi
Rahatsız olduğundan
bulunamamıştır.

NECDET ŞARDAĞ
Türkiye İş Bankası
Muhasebe Müdürü

T Ü R K T A R İ H K U R U M U ' N U N 1 9 6 6 Y I L I
B İ L Â N Ç O S U

A K T İ F

P A S İ F

	Lira Kr.		Lira Kr.
KASA	293.783,46	M. ALACAKLAR HESABI	13.778.823,28
BANKALAR	3.250,84	Kurum arttırımı	12.324.582,03
Merkez 350.902.10	710,60	Gelir vergisi	60.574,37
İş 40209	562,62	Tasarruf bonusu	21.560,—
İş 5635	1.183,17	Sosyal sigorta	43,01
Emlâk 2013	794,45	Kitap siparişleri	1.106,40
CARİ HESAP	1.014.692,73	Mht. alacaklılar	1.164.093,84
KIYMETLER HESABI	8.172.043,69	Dış kitapçılar	31.987,81
Basımevi sermayesi	3.350.000,—	Emeklilik tazminatı	140.646,88
Telif, tercüme	201.982,26	Teminatlar	8.475,—
Bankalar hisse senetleri	350.111,55	Aboneler	4.050,—
Kütüphane	601.731,43	Kurum yayınları	21.337,04
Baskı malzemesi	99.437,63	Kur farkları	366,90
Foto malzemesi	2.346,16	BANKALAR	2.914.704,17
Kitap anbarı	3.131.514,—	İş 20184	1.025.770,05
Demirbaşlar	434.920,66	İş 82555	1.547.403,57
M. BORÇLULAR HES.	7.209.756,73	Vakıf. 10033	341.530,55
İlmî araştırma ve konferanslar	21.713,—		
Telif, tercüme avansları	43.479,43		
Kazı avansları	4.002,11		
Basılmakta olanlar	69.301,28		
Ciltleme masrafları	3.547,95		
Kredili satışlar	3.560,60		
İç kitapçılar	7.973,24		
Dış kitapçılar	13.412,15		
Muhtelif borçlular	266.049,17		
Mensuplar avansı	14.200,—		
Kurum Bina inş.	6.762.517,80		
Toplam	16.693.527,45		16.693.527,45

31. 12. 1966
Muhasebeci
U. Süsoy

T Ü R K T A R İ H K U R U M U B A S İ M E V İ
1 9 6 6 Y I L İ B İ L Â N Ç O S U

A K T İ F

SABİT KIYMETLER	5.565.341,53
Bina	844.652,87
Demirbaş	4.720.688,66
BAĞLANMIŞ KIYMETLER	988.591,96
Depozitolar	4.030,19
Geçici Hesaplar	71.178,56
Tasarruf Bonoları	10.090,00
Akreditifler	903.293,21
İŞLETME KIYMETLERİ	703.230,64
Ambarlar	703.230,64
KISA VADEDE PARAYA ÇEVİRİLEBİLEN KIYMET.	1.775.826,31
Senetler	51.321,57
Müşteriler	705.446,84
Borçlular	1.019.057,90
EMRE ÂMADE KIYMETLER	62.120,16
Kasa	61.920,16
Bankalar	200,00
NÂZİM HESAPLAR	73.945,00
Teminatlar	73.945,00
	<u>9.169.055,60</u>

P A S İ F

SERMAYE	3.350.000,00
İHTİYATLAR ve FONLAR	1.777.659,54
Yetiştirme Fonu	24.118,52
Birikmiş Amortis.	1.753.541,02
UZUN VADELİ BORÇLAR	1.014.692,73
T. T. Kurumu	1.014.692,73
KISA VADELİ BORÇLAR	1.943.311,31
Müşteri avansları	41.947,50
Alacaklılar	423.698,28
Kanuni Kesintiler	50.489,58
Emanetler	12.486,27
Senetler	611.168,52
Geçici Aracı Hes.	5.643,20
Bankalar	797.877,96
1966 YILI KÂRI	1.009.447,02
NÂZİM HESAPLAR	73.945,00
Teminatlar	73.945,00
	<u>9.169.055,60</u>

Muhasebeci
EROL ÜSTÜN'AR

T Ü R K T A R İ H K U R U M U B A S I M E V İ
1966 YILI KÂR ve ZARAR TABLOSU

G İ D E R L E R

AMORTİSMANLAR	324.242,43
PERSONEL GİDERLERİ	1.698.763,78
Ücretler	1.200.657,56
Muvakkat İşçi Ücret.	67.326,85
Fazla Mesailer	130.866,27
Tazminatlar	25.210,06
İkramiyeler	26.071,86
Sosyal Yardımlar	89.878,51
Sos. Sig. İşveren His.	158.752,67
İŞLETME GİDERLERİ	834.028,51
Işık	7.116,30
Kuvvet	23.274,44
Su	9.817,30
Isıtma	25.268,16
Sigorta	15.904,36
Faizler	376.981,38
Malzeme	293.540,51
Tamir-Revizyon	8.974,68
Diğer İşletme Gider.	73.151,38

KÂR 1.009.447,02

3.866.481,74

G E L İ R L E R

BASKI GELİRLERİ	3.203.712,96
1966 Yılı İçindeki	
Tahakkuklar	2.819.493,74
1966 Yılı Sonu Env.	
Tahakkuklar	384.219,22
KLİŞE GELİRLERİ	424.537,93
BIÇAK BİLEME GELİRLERİ	14.360,00
SAİR GELİRLER	223.870,85

3.866.481,74

Muhasebeci
EROL ÜSTÜN'AR